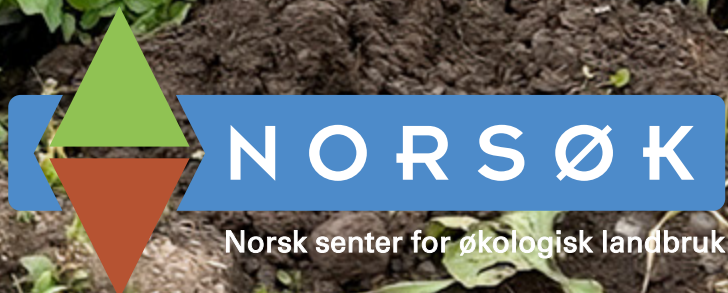

ÅRSMELDING 2025

Norsk senter for økologisk landbruk

INNHOLD

Om NORSØK	3
Ansatte i NORSØK	4
Ny doktor i systemanalyse	5
Prosjekter	7
Leveranser	21
Melding fra styret 2025	29
Regnskap 2025	32

Årsmelding 2025 NORSØK, Solveig Johnsen (red), Susanne Friis Pedersen, Grete Lene Serikstad

ISBN: 978-82-8202-235-4

Layout: Språksmia AS

Foto forside: Reidun Pommeresche vurderer fangvekster i feltforsøk på Apelsvoll. Foto: Tatiana Rittl

NORSK SENTER FOR ØKOLOGISK LANDBRUK (NORSØK) er et nasjonalt kompetansesenter for tverrfaglig forskning og kunnskapsformidling for å utvikle økologisk landbruk og et bærekraftig samfunn.

VI HOLDER TIL PÅ TINGVOLL GARD i Tingvoll kommune på Nordmøre. På garden er det økologisk mjølkeproduksjon og en økologisk demonstrasjonshage som brukes som arena for forskning, utvikling og formidling.

BØNDER OG FORBRUKERE med interesse for økologisk mat er de viktigste sluttbrukerne av NORSØKs kunnskap. For å nå disse samarbeider vi med rådgivere i landbruket, aktører i matvarekjedene, forskere i inn- og utland og ansatte i forvaltningen. NORSØK bidrar aktivt til god kunnskapsflyt mellom økologisk og konvensjonelt landbruk.

VÅRT ARBEID BASERER SEG PÅ DE FIRE PRINSIPPENE for økologisk landbruk, vedtatt av IFOAM – Organics International (International federation of organic agriculture movements): Helse, økologi, varsomhet og rettferdighet.

NORSØK ER EN PRIVAT STIFTELSE og finansieres gjennom årlige tilskudd fra Landbruks- og matdepartementet og prosjektinntekter fra regionale, nasjonale og internasjonale institusjoner. Ved utgangen av 2025 hadde NORSØK 24 ansatte.

ANSATTE I NORSØK

RÅDGIVER Ildri Kristine (Rose) Bergslid

FORSKER Berit Marie Blomstrand

KOMMUNIKASJONS RÅDGIVER Vegard Botterli

STIPENDIAT Joshua Cabell

RÅDGIVER Martha Ebbesvik

RÅDGIVER Sara Hansdotter

STIPENDIAT Kristian Hansen (Sluttet feb. '25)

SENIORFORSKER Sissel Hansen

FORSKNINGSTEKNIKER Peggy Haugnes

FORSKER Juni Rosann E. Johanssen

KONTORSJEF Solveig Johnsen

VAKTMESTER Tor Kaltheth

STIPENDIAT Maximilian Koch

FORSKER Ingvar Kvande

RÅDGIVER Kari Løe (Fra 1. mars)

SENIORFORSKER Anne-Kristin Løes

NESTLEDER Cecilie Løkken

RÅDGIVER Kirsty McKinnon

RÅDGIVER Susanne Friis Pedersen

FORSKER Reidun Pommeresche

FORSKER Tatiana Rittl

RÅDGIVER Liv-Randi Røyset (Sluttet mai '25)

FORSKER Grete Lene Serikstad

RÅDGIVER Anniken Fure Stensrud

DAGLIG LEDER Turid Strøm

FORSKER Kristin Sørheim

FORSKER Atle Wibe

NY DOKTOR I SYSTEMANALYSE

Hvordan kan norske melkebønder balansere god økonomi med lavere klimagassutslipp og miljøbelastninger? Det har Kristian Nikolai Jæger Hansen forsøkt å svare på i doktorgraden sin, gjennomført ved Aarhus Universitet i Danmark som stipendiat i NORSØK.

Melk- og kjøttproduksjon er ryggraden i norsk matproduksjon. Hvordan vi produserer det har stor betydning for klima og natur. Hansen ønsket å finne ut hvordan bønder kan drive mer miljøvennlig, uten å tape økonomisk. Gjennom doktorgradsarbeidet har han undersøkt hvordan ulike driftsfaktorer og produksjonsforhold påvirker klimagasser, forbruk av nitrogen og energi, arealbruk og dekningsbidrag per enhet spiselig energi eller nitrogen solgt i melk og kjøtt på norske mellegårder. I tillegg hadde doktorgraden som mål å forbedre metodikken for å vurdere miljøpåvirkning på gårdsnivå.

200 norske gårder under lupen

Doktorgradsstudiet bygget på data fra 200 norske mellegårder i Midt-Norge og ser på miljøeffekter og økonomi i sammenheng. I et tett samarbeid med forskere fra NIBIO og TINE, analyserte Hansen TINEs Mjølkøkonomi-data fra 185 gårder som ble drevet konvensjonelt og 15 som ble drevet økologisk. «Det er ikke nok å si at vi må redusere utslippene – vi må vite hvor de kommer fra, og hva som faktisk virker på gårdsnivå», sier Hansen. Studien er basert på livsløpsanalyser (LCA) og kobling av disse med

regresjonsanalyse, maskinlæringsmodeller og ulike kriterier for identifisering av sammenlignbare konvensjonelle og økologiske gårder ved sammenligning av produksjonsmåten.

Viktige funn

Der det var en høy andel av melkekyr i storfebesetningen fant han lavere utslipp av klimagasser, lavere nitrogen-, energi- og arealbruk per andel spiselig energi i solgt mengde melk og kjøtt enn der kalvene ble alet opp for kjøttproduksjon. Det skyldes at det er mer krevende å produsere samme mengde energi i kjøtt enn i melk. Samtidig var det tilsynelatende dårligere økonomi ved en høy andel av melkekyr. Det skyldes at de fleste produsenter fylte melkekvoten, og at de som hadde ekstra areal kunne øke produksjonen av kjøtt og dermed inntektene. Økende innkjøp av nitrogengjødsel gav høyere utslipp av klimagasser og økt nitrogen- og energibruk, men det var ingen entydig sammenheng mellom arealbruk og innkjøpt nitrogengjødsel. Studien viste også at regresjonsmodeller kan være like effektive som maskinlæringsmodeller i en bærekraftanalyse, og at kobling ikke gir noe ekstra dersom gårdene er for like i utgangspunktet. Det er imidlertid vanskelig å erstatte selve LCA-analysen med disse metodene.

Sammenligning av økologiske og konvensjonelt drevne gårder

De økologiske gårdene hadde lavere klimagassutslipp og lavere nitrogenforbruk per enhet melk og kjøtt solgt enn de konvensjonelle gårdene.

«Det er ikke nok å si at vi må redusere utslippene – vi må vite hvor de kommer fra, og hva som faktisk virker på gårdsnivå»

Fra venstre: Opponentene Andreas Meyer-Aurich, Ólafur Ögmundarson og Iris Vogeler Cronin, Kristian Nikolai Jæger Hansen, veiledere fra Aarhus universitet, Johannes Wilhelmus, Maria Pullens og Tommy Dalgaard og lokal veileder Sissel Hansen, NORSØK. I tillegg hadde Kristian to viktige bidragsyttere fra NIBIO, Matthias Koesling, som også var lokal medveileder, Håvard Steinshamn, og fra TINE, Bjørn Gunnar Hansen.

Dette ble hovedsakelig forklart med lavere nitrogenimport og bedre utnytting av tilført nitrogen på økologisk drevne gårder, samtidig som det var liten forskjell i melkeytelsen per ku mellom de to driftsformene. Dekningsbidraget var høyest på de økologiske gårdene, men dette skyldes i stor grad direkte tilskudd. Arealbruken per enhet solgt melk og kjøtt var også høyest på økologisk gårder.

Hva betyr dette for norske melkebønder?

Hansens doktorgrad gir ikke et enkelt svar på hva som er den «beste» måten å drive en melkegård på. Arbeidet gir imidlertid verktøy og kunnskap for å vurdere ulike strategier – og ikke minst for å forstå hvilke valg som faktisk gjør en forskjell for klima og natur.

OPPDRAG FRA LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET

NORSØK får tildelt midler fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) til sitt arbeid med kunnskapsutvikling og formidling innen økologisk produksjon og forbruk, samarbeid og nettverksarbeid. En mindre del av midlene kan gå til forskningsrettet arbeid. «Nasjonal strategi for økologisk jordbruk 2025–2032», vedtatt av Stortinget i 2025, gir overordnede føringer til NORSØK om disponering av midlene. I 2025 ble midlene brukt til:

- **Skriftlig og muntlig kunnskapsformidling:** Hovedmålgruppene var gårdbrukere, landbruksrådgivere og studenter. Andre viktige målgrupper var offentlig forvaltning og forbrukere. Formidling skjedde gjennom NORSØKs egne nettsteder agropub.no og norsok.no og på forskning.no, ulike samarbeidspartners nettsider, NORSØK Rapport og NORSØK Faginno, ulike fagtidsskrift, innlegg og filmer på ulike sosiale medier, samt foredrag og informasjonsstand på ulike arrangement.
- **Økologisk forbruk:** NORSØK samarbeidet med Stiftelsen Norsk Mat om utarbeidelse av forbrukerstoff til nettstedet www.okologisk.no, som driftes av Stiftelsen Norsk Mat. NORSØK deltok som fast medlem av redaksjonsrådet for dette nettstedet. I tillegg er det arbeidet med å nå forbrukere gjennom artikler i ulike tidsskrift og deltagelse på ulike arenaer som økodager, hagebruksarrangement, fagmesser og aktiviteter for barn og ungdom.
- **Bistand til ulike myndigheter og organisasjoner:** Dette ble gjennomført ved å svare på enkeltspørsmål og på spørsmål som trengte mer grundig utredning, levere høringsuttalelser på tema innen økologisk landbruk, felles tiltak og arrangement med andre aktører og deltagelse i ulike utvalg og arbeidsgrupper nedsatt av myndighetene.
- **Ulike tematiske satsinger** Dette er satsinger innen agronomi og jordkvalitet, planteproduksjon, biologisk mangfold, dyrevelferd og driftsopplegg i økologiske landbruk, plantevern og fornybar energi på økologiske gårder. Innenfor de tematiske satsingene ble det gjennomført ulike mindre prosjekt for å samle og utvikle kunnskap som viderefremmes til de ulike målgruppene. Disse prosjektene er omtalt i prosjektoversikten i årsmeldinga.

I de ulike aktivitetene har NORSØK samarbeidet med andre aktører som arbeider med økologisk produksjon og forbruk. NORSØK har hatt et godt samarbeid med Norsk Landbruksrådgiving. Oversikt over muntlig og skriftlig formidling, deltagelse i arrangement osv. inngår i årsmeldingas detaljerte oversikt over disse aktivitetene.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Cecilie Løkken

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Prosjektperiode: 2025

AGRIFORSK

Målet med prosjektet er å gi bønder i regionen mulighet til å løfte opp relevante problemstillinger som trenger forskning. Gjennom Agriforsk legger man til rette for utvikling av etterspurt kunnskap og utnyttelse av kunnskap gjennom samarbeid mellom næringsaktører, kunnskapsmiljø og offentlig sektor.

Prosjekteier: Norsk Landbruksrådgiving

Prosjektleder: Marit Hoven

Prosjektleder NORSØK: Rose Bergslid

Finansiering: Fylkeskommunene i Møre og Romsdal og Trøndelag

Tidsperiode: Årlig tildeling

AGROPUB

Agropub.no er Norges største faglige nettsted for økologisk landbruk og agronomi. Målet er å formidle faglig kunnskap om forskning til ulike målgrupper, for å bidra til økt produksjon av økologisk mat i Norge.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Sara Hansdotter

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: Løpende

AKTIVITETSTILBUD FOR VIDEREGÅENDE SKOLER

Prosjektet er en videreføring av og et utvidet formidlingsarbeid innen aktuelle bærekrafttema tilpasset ungdom og læreplaner for 2. trinn på videregående skoler. I samarbeid med ReMidt er det tilrettelagt et dagsprogram som utfordrer elevene innen kosthold, biologisk mangfold, jordbiologi og resirkulering.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Susanne Friis Pedersen

Samarbeidspartner: ReMidt

Finansiering: Sparebankstiftelsen Nordvest

Tidsperiode: 2024–2026

AMAZING GRAZING

Kjøtt og ull fra norske sauer kommer fra gårder med ulikt ressursgrunnlag, ulike driftsopplegg og ulik ressursbruk. I dette prosjektet skal vi undersøke sauebondens driftsopplegg, forbrukerens innsikt og rammevilkårene som både bonden og forbrukeren må forholde seg til. Vi ser på hvordan produksjonen kan forbedres og hvordan forbrukeren kan få mer kunnskap og nærhet til hva beitebruk bidrar med gjennom produktene.

Prosjekteier: NIBIO

Prosjektleder: Lise Grøva

Prosjektleder NORSØK: Rose Bergslid

Samarbeidspartnere: SIFO, NIBIO m.fl.

Finansiering: Norges forskningsråd

Tidsperiode: 2021–2025

Kjempepringfrø. Vakker, men invasiv.

Foto: Susanne Friis Pedersen

ANALYSEPROSJEKT BIOGASS

Utvikling av biogass som verdikjede avhenger av nok kunnskap om ressurser/restråstoffer som man ønsker å gjenvinne. NORSØK er involvert i flere prosjekter som ser på kombinasjonen av substrater fra grønn og blå næring. Egenskapene til substratene varierer, og dette påvirker kvaliteten til biorest og organiske gjødselprodukter. Prosjektet adresserer behovet for et større datasett for å få oversikt over variasjon i egenskaper.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Ingvar Kvande

Samarbeidspartnere: Svanem Biogass,
NTNU Industriell Økologi

Finansiering: Innovasjon Norge

Tidsperiode: 2025–2027

BEDRE METODER FOR STYRKET KARBONLAGRING OG REDUSERTE KLIMAUTSLIPP – C-AROUND

Målet med prosjektet er å undersøke hvordan jordbrukets ulike praksiser påvirker karbon, nitrogen, fosfor, biodiversitet og klimagassutslipp i jorda, spesielt med fokus på langvarige karbonlagre (SOC) og prosesser som påvirker karbonets stabilitet. Prosjektet er en del av åtte nyskapende forskningsprogrammer under EJP SOIL-programmet.

Prosjekteier: The Brazilian Agricultural Research Corporation (Embrapa)

Prosjektleder NORSØK: Tatiana Rittl

Samarbeidspartnere: NIBIO, INRAE, INIA, KNUST,

University of Koblenz-Landau, University of Agriculture and Life Sciences Institute of Environmental Science, Manaaki Whenua Landcare Research, Estonian Research Institute Agrotechnology, University of Namibia, Agriculture and Agri-Food Canada Fredericton Research and Development Centre

Finansiering: EJP-Soil (European joint programme on Agricultural Soil Management)

Tidsperiode: 2023–2027

BEKJEMPING AV KJEMPESPRINGFRØ I TINGVOLL KOMMUNE

Tingvoll kommune har en rik og variert natur og startet dette prosjektet for å videreføre og ivareta denne verdifulle naturen. Kjempepringfrø er en uønsket, invasiv art som har etablert seg på flere steder i kommunen, noe kommunen vil bekjempe med å lage informasjonsmateriale, gjøre praktiske tiltak og overvåke spredningen.

Prosjekteier: Tingvoll kommune

Prosjektleder NORSØK: Susanne Friis Pedersen

Samarbeidspartnere: NIBIO, Naturvernforbundet i Tingvoll, Tingvoll gards venner

Finansiering: Statsforvalteren i Møre og Romsdal

Tidsperiode: 2025

BETRE AGRONOMISK DRIFT OG REDUSERTE KLIMAGASSUTSLIPP PÅ DRENERT MYRJORD – PEATIMPROVE

Prosjektets hovedmål er å bedre forholda for jordbruksdrift på myrjord, samtidig som klimagassutslippene blir redusert. Prosjektet er tverrfaglig og omfatter hydrologi, klimagassutslipp og bærekraftig grasproduksjon på drenert myr i Norge. Vi undersøker alternative dreneringsmåter på myr, for bedre agronomi og reduserte klimagassutslipp.

Prosjekteier: NIBIO

Prosjektleder: Bjørn Kløve

Prosjektleder NORSØK: Sissel Hansen

Samarbeidspartnere: NMBU, Norsk Landbruksrådgiving og interessenter nasjonalt og regionalt

Finansiering: Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri og interessenter nasjonalt og regionalt

Tidsperiode: 2021–2025

BIODIVERSITET

I dette prosjektet er målsetningen å dokumentere effekten av grisenes påvirkning på insektfaunaen ved å analysere resultater fra et avsluttet prosjekt, for så å publisere data i en vitenskapelig artikkel.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Atle Wibe

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2025

BIOGASSPILOT TINGVOLL GARD

Tingvoll gard har etablert et full-skala gårdsanlegg for iogass. Anlegget har vært brukt til FoU, omvisninger og kursvirksomhet siden 2011.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Ingvar Kvande

Finansiering: Innovasjon Norge, Sparebanken Møre

Tidsperiode: 2011–

BISTAND ENERGI

NORSØK bistår i enkeltoppdrag med rådgivning og formidlingsoppdrag. I 2025 skulle NORSØK blant annet bistå Norsk Landbruksrådgiving med en rapport om dekke på biorestlager, samt gårdbrukere med biogassanlegg, ved å undersøke patogen i fiskeslam og klimagassberegninger for biogassanlegg.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Ingvar Kvande

Samarbeidspartnere: Norsk Landbruksrådgiving m.fl.

Finansiering: Oppdrag

Tidsperiode: 2022–

BLÅSKJELLKOMPOST – HVORDAN PRODUSERE ET GODT DYRKINGSMEDIUM?

Norges største produsent av spiseklare blåskjell, Norgeskjell AS, ligger på Fosen. Utsorterte blåskjell komposteres med bark og treflis og er en god gjødsel. NORSØK undersøker hvordan kompostprosessen kan forbedres og hvordan komposten kan brukes i praksis.

Prosjekteier: Norgeskjell AS

Rådgiver Kari Løe sorterer fangvekster for å analysere næringsstoffinnhold og biomasse i prosjektet DisCoverCrop.

Foto: Anniken Fure Stensrud.

Prosjektleder: Ole Andre Nilsen

Prosjektleder NORSØK: Anne-Kristin Løes

Samarbeidspartner: Norsk Landbruksrådgiving

Finansiering: RFF Trøndelag og Skattefunn

Tidsperiode: 2024–2025

BRUK AV DEKKVEKSTER FOR MER BÆREKRAFTIG POTETDYR KING I NORGE – DISCOVERCROP

Prosjektet er et europeisk samarbeidsprosjekt, hvor målet er å legge til rette for mer miljøvennlig og bærekraftig potetdyrking ved bruk av fangvekster. NORSØK gjennomfører feltforsøk i Møre og Romsdal for å utvikle praktiske og økonomisk relevante anbefalinger for norske potetdyrkere, med fokus på jordhelse, sykdomspress og robust produksjon. NORSØK leder arbeidspakken Agroecological management practices. Målet er å finne nye løsninger for å beskytte potetavlinger med fangvekster.

Prosjekteier: Sveriges Lantbruksuniversitet

Prosjektleder: Laura Grenville-Briggs

Prosjektleder NORSØK: Maximilian Koch

Samarbeidspartnere: Sveriges Lantbruksuniversitet, Wageningen Plant Research (WPR, The Netherlands), Forschungszentrum Jülich GmbH Institute of Bio- and Geoscience (FZJ, Germany) og Estonian University of Life Sciences (EMU, Estonia), Norsk Landbruksrådgiving og potetdyrkere i Møre og Romsdal

Finansiering: NFR via EU Agroecology Partnership

Tidsperiode: 2025–2028

BRUK AV TORVFRITT VEKSTMEDIUM TIL SKOGPLANTER

Formålet med prosjektet er å avklare i hvilken grad fastfraksjonen fra separert husdyrgjødsel kan erstatte torv som vekstsubstrat for små skogplanter.

Prosjekteier: Alstahaug planteskole, Helgeland Skogselskap

Prosjektleder NORSØK: Kirsty McKinnon

Samarbeidspartnere: Norsk Landbruksrådgiving, Alstahaug Planteskole

Finansiering: FORREGION

Tidsperiode: 2025–2026

BÆREKRAFT I GRASBASERTE HUSDYRPRODUKSJONER I MØRE OG ROMSDAL – EN ANALYSE

I prosjektet skal det globale verktøyet SMART, som er et verktøy for bærekraftvurdering, tilpasses norske forhold. Verktøyet skal brukes til å analysere grovfôrbaserte driftssystemer i Møre og Romsdal, for å øke bevisstheten rundt styrker og utfordringer for tilrettelegging for en bærekraftig drift.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Rose Bergslid

Samarbeidspartner: NIBIO

Finansiering: Møre og Romsdal fylkeskommune

Tidsperiode: 2023–2025

BÆREKRAFTIG STORFEPRODUKSJON PÅ NORSKE RESSURSER

Prosjektet skal analysere i hvilken grad kjøttproduksjon på kastrater kan være et bidrag til økt bærekraft i norsk landbruk. Viktige spørsmål vil være om produksjonsformen kan bidra til økt norsk selvforsyningsgrad og hvilke virkemidler som kan bidra til å øke produksjonen av kjøtt på kastrater.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Rose Bergslid

Finansiering: Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri

Tidsperiode: 2023–2026

BÆREKRAFTIG KONTROLL AV HØYMOLE – SUSDOCK

Prosjektet ser på bærekraftig bekjempelse og bildebasert kartlegging av høymole i grovfôrdominerte områder. Målet er å redusere bruk av herbicider og jordarbeiding gjennom presis, stedsspesifikk behandling og integrerte metoder. NORSØK bidrar i arbeidspakken «Mapping and explanatory abiotic and biotic factors».

Prosjekteier: NMBU

Prosjektleder: Lars Olav Brandsæter

Prosjektleder NORSØK: Sara Hansdotter

Samarbeidspartnere: Norsk Landbruksrådgiving, NIBIO, RISE, Kverneland Group, Biodrone

Finansiering: Norges forskningsråd

Tidsperiode: 2025–2028

BÆREKRAFTIG UTNYTTELSE AV LØVTRE TIL STRØ FOR HUSDYR

Husdyrnæringen har et økende behov for mer bærekraftige og kostnadseffektive produkter til strø som kan

fremme dyrevelferd og arbeidsmiljø. Målet med prosjektet er å utvikle og teste løvtrepellets som strø til storfe. Dette innebærer fokus på produksjonsmetoder, funksjonelle egenskaper, dyrevelferd, hygiene, kostnader og arbeidsmengde, for å vurdere produktets praktiske og økonomiske potensial.

Prosjekteier: Holte maskin og transport AS

Prosjektleder: Petter Holte

Prosjektleder NORSØK: Juni Rosann E. Johansen

Finansiering: Trøndelag fylkeskommune

Tidsperiode: 2025–2026

Dypstrø/talle av flis til storfe.

Foto: Anita Land

DYPSTRØ AV FLIS TIL STORFE – DYREVELFERD, RESIRKULERING AV NÆRINGSSTOFF OG REDUSERT AVRENNING

Det er behov for å finne rimelige løsninger for produksjon av storfekjøtt. Prosjektet omfatter vurdering av flis som dypstrø/talle til storfe. Dypstrø med flis og halm komposteres i stille ranke. Planteveksten testes etter ett og to års hvile for komposten for å undersøke tilgjengeligheten av næringsstoff for plantene.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Sissel Hansen

Finansiering: Møre og Romsdal fylkeskommune

Tidsperiode: 2015–2025

EL-SIKKERHET OG MAT FOR BARN OG UNGE

Alle elever i 6. og 9. trinn på Nordmøre tilbys en dag for utforsking og læring om fornybar energi, el-sikkerhet, matproduksjon og biologisk mangfold, på Tingvoll gard.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Susanne Friis Pedersen

Finansiering: Mellom og Sparebankstiftelsen Nordvest

Tidsperiode: 2010–2026

ETABLERING AV GASSKURS FOR LANDBRUKET KNYTTET TIL HÅNDBLING AV BIOREST OG DRIFT AV BIOGASSANLEGG

Det etableres stadig flere biogassanlegg i Norge. I den sammenheng setter Norsk Landbruksrådgiving, NORSØK og CH4-engineering sammen en kurspakke med tre moduler for hhv. regelverk, drift av biogassanlegg og håndtering av biorest. Norsk Landbruksrådgiving v/HMS-avdelingen vil drifte kursmodulene etter endt prosjekt.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Ingvar Kvande

Samarbeidspartnere: Norsk Landbruksrådgiving HMS-avdelingen, CH4-engineering, Biogass Norge, Avfall Norge

Finansiering: Landbruksdirektoratet, Innovasjon Norge

Tidsperiode: 2024–2025

FANGVEKSTER FOR BEDRE JORD- OG PLANTEHELSE I ROTGRØNNSAK- OG POTETPRODUKSJON – CROPDRIVE

Gulrot og potet er viktige matvekster i Norge, men de har en del utfordringer med plantesykdommer både under produksjon og ved lagring. Prosjektet skal vurdere fangveksters effekt på jordhelse og hvordan de påvirker jordbårne plantesykdommer relatert til sopp, bakterier og/eller nematoder.

Prosjekteier: NIBIO

Prosjektleder NORSØK: Tatiana Rittl

Samarbeidspartnere: Veterinærinstituttet, Norsk Landbruksrådgiving, Norsk Landbruksrådgiving Nordvest AS, Norsk Landbruksrådgiving Innlandet, Gartnerhallen SA, Bama Gruppen AS, Strand Unikorn AS, Norges Bondelag, Landbruksdirektoratet, University of Warwick, Aarhus Universitet Research Institute of Organic Agriculture

Finansiering: Norges Forskningsråd

Tidsperiode: 2023–2028

FANGVEKSTER SOM KLIMATILTAK I NORSK KORNDPRODUKSJON – CAPTURE

Prosjektets mål er å undersøke ulike fangveksters evne til å binde karbon i jorda og vurdere risiko for økte lystgassutslipp under norske forhold. Prosjektet vil studere bruk av fangvekster som klimatilakt i norsk korndyrking i detalj. Metodene som anvendes er gårdsstudier, feltforsøk og modellering.

Prosjekteier: NIBIO

Prosjektleder NORSØK: Tatiana Rittl

Samarbeidspartnere: NMBU, Sveriges Lantbruksuniversitet, Høgskolen i Innlandet

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2021–2025

FORMIDLING 2025

Hensikten med prosjektet er å spre kunnskap om økologisk landbruk og matproduksjon gjennom formidling av det faglige arbeidet i NORSØK. Dette gjør vi blant annet gjennom

artikler og innlegg i eksterne medier, foredrag, webinarer og annen utadrettet formidling.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Anniken Fure Stensrud

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2025

FORMIDLING OG DIALOG OM MILJØ- OG TILLEGGSDERDIER FRA ØKOLOGISK JORDBRUK

Økologisk jordbruk produserer ikke bare mat – det skaper også velferd og samfunnsgeoder. Temaene ble drøftet med ressurspersoner fra organisasjoner innen næring og foreningsliv. Fordeler og utfordringer ble skildret i fire NORSØK Faginfo om biologisk mangfold, dyrevelferd, ikke-fornybare ressurser og næringsbalanse.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Susanne Friis Pedersen

Samarbeidspartnere: Debio Marked, Stiftelsen Norsk Mat

Finansiering: Landbruksdirektoratet

Tidsperiode: 2025

FORNYBAR ENERGI I LANDBRUKET

Prosjektet undersøker potensialet for ei storsatsing på økt fornybar energiproduksjon i landbruket i Møre og Romsdal. Et mål er å gjøre landbruket selvforsynt med fornybar energi og å kunne levere overskudd til andre brukere, samtidig som man reduserer klimagassutslippene i landbruket. Prosjektet er et samarbeid mellom lokale kraftselskap, landbruk og forskning.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Ingvar Kvande

Samarbeidspartnere: Svorka AS, NEAS, Mellom, Elinett, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Landbruksrådgiving

Finansiering: Skaparkraft-midler, Møre og Romsdal fylkeskommune

Tidsperiode: 2025–2027

GJØDSELSYSTEMER OG BIOGASSPOTENSIAL

Prosjektet skal gjennom innsamling av prøver fra ulike gårder med ulike gjødselsystem undersøke i hvor stor grad valg av gjødselsystem og driftspraksis påvirker nedbrytningen av gjødsel og biogasspotensial.

Prosjekteier: NIBIO

Prosjektleder NORSØK: Ingvar Kvande

Samarbeidspartnere: Fjøs-systemer, Høgskolen i Innlandet

Finansiering: Landbruksdirektoratet

Tidsperiode: 2024–2026

GÅRDSBIOGASS NORGE

Det er opprettet et nettverk for bønder som har gårdsbiogassanlegg eller som har interesse i gårdsbiogass. Nettverket skal bidra til spredning av kunnskap blant annet gjennom studieturer, webinar og videoer, som viser gårdsbiogassanlegg i drift.

Prosjekteier: Norsk Bioenergiforening

Prosjektleder NORSØK: Ingvar Kvande

Finansiering: Innovasjon Norge

Tidsperiode: 2025

Jordbærnsnutebillen borer hull i blomsten og legger egg, for så å kutte stilken. Egg og larve utvikler seg, beskyttet inne i blomsterknoppen. Foto: Atle Wibe.

HÅNDBOK OM TILRETTELEGGING FOR NYTTEDYR I JORD- OG HAGEBRUK

Målet med prosjektet er å øke kunnskapen om nyttedyr for bedre økologisk balanse i jord- og hagebruksproduksjon. Arbeidet bygger på publikasjonen Gynna nyttodjuren, utgitt av Jordbruksverket i Sverige.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Kirsty McKinnon

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2025–2026

HELT RÅ! EN ANALYSE AV ANTISTOFFER I RÅMELK FRA NORSKE SAUERASER

Prosjektet skal berede grunnen for et større forskningsprosjekt om kvalitet på råmelk hos sau og betydning for immunstatus og motstand mot sykdom hos lam under norske forhold.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Berit M. Blomstrand

Finansiering: Landbruksdirektoratet (Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri)

Tidsperiode: 2025–2026

Råmelksprøven tas ut direkte etter lamming for å vurdere kvaliteten på råmelka. Foto: Privat

HÅRET ENGTEGE

Håret engtege er et insekt som kan gjøre betydelig skade på mange kulturplanter. Tegen er utbredt over hele verden, mest i den tempererte sonen. Målet med dette prosjektet er å få en oversikt over all forskning som har blitt foretatt om dette insektet og publisere et sammendrag i en NORSØK Faginfo.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Atle Wibe

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2025

JORDBÆRSNUTEBILLE

Jordbær er den største frukt- og bærkulturen i Norge, men produsentene sliter med lønnsomheten. En stor kilde til avlingstap er skadeinsektet jordbærnsnutebille, som biter av blomsterknopper, noe som kan føre til at mer enn halvparten av avlingene går tapt. I prosjektet vil vi utrede tiltak som kan redusere skadeomfanget forårsaket av denne billen.

Prosjekteier: Norsk Landbruksrådgiving Innlandet

Prosjektleder: Jørn Haslestad

Prosjektleder NORSØK: Atle Wibe

Samarbeidspartnere: Norsk Landbruksrådgiving Nordvest, NIBIO

Finansiering: Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri (FFL/JA)

Tidsperiode: 2023–2025

JORDHELSE I PRAKSIS

Målet med prosjektet er at flere bønder gjennomfører relevante jordhelsefremmende tiltak i sin produksjon og på sin gård. Rådgivere og bønder vil samarbeide med forskere om å vurdere og forbedre jordhelsen og karbonforvaltninga på gårdsnivå. Prosjektet omfatter også gårdsundersøkelser og jordhelseverksteder.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Reidun Pommeresche

Samarbeidspartnere: Norsk Landbruksrådgiving, NIBIO, bønder

Finansiering: Landbruksdirektoratet

Tidsperiode: 2024–2027

Rotpels på røtter vitner om god jordhelse i praksis.

Foto: Reidun Pommeresche.

JORDSATSING 2025

Prosjektet skal bidra til å øke kunnskap og aktiviteter om jordkvalitet, jordhelse og forvaltning av jordkarbon blant bønder og rådgivere gjennom kurs, foredrag og fagartikler.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Reidun Pommeresche

Samarbeidspartnere: Norsk Landbruksrådgiving

Finansiering: Landbruksdirektoratet

Tidsperiode: 2023–2025

KALDE BIOGASSPROSESSER

Prosjektet ser på muligheten for biogassproduksjon ved lavere temperaturer (15–20 °C). Både lab-skala forsøk, litteraturstudium og foreløpige vurderinger av mulige tekniske løsninger inngår i prosjektet.

Prosjekteier: Plany AS

Prosjektleder NORSØK: Ingvar Kvande

Samarbeidspartnere: Biosynergi AS, NIBIO, Norhydro, RIBI Bioenergi, Moldbakken AS

Finansiering: Innovasjon Norge

Tidsperiode: 2024–2025

KAN MARINE RESTRÅSTOFF BLI TIL ENERGI OG TRYGG GJØDSEL I ET BIOGASSANLEGG? – CIRCULIZER

I dette prosjektet står bærekraftig matproduksjon i sentrum. Målet er å finne ut mer om hvordan vi kan bruke restråstoff fra marine næringer, f.eks. fiskeslam eller fiskeensilasje, til å lage verdifull gjødsel, samtidig som vi tar vare på miljøet og produserer klimanøytral energi.

Prosjekteier: NORSUS-Norsk institutt for bærekraftsforskning AS

Prosjektleder NORSØK: Ingvar Kvande

Samarbeidspartnere: NIBIO, NMBU, Norsk Landbruksrådgiving Vest SA, Landbruk Nordvest, Havforskningsinstituttet, Ragn-Sells Havbruk AS, Lødingen fisk AS, Biogass Norge, Sømna biogass gårdsdrift SA, Svanem biogass AS, Vireo AS, Norges Bondelag, Landbrukets Klimaselskap, Rogaland landbrukspark SA, Bioenergi Finnøy og Den magiske fabrikken AS

Finansiering: Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri

Tidsperiode: 2024–2027

KJEMOSENSORISKE NERVEBANER KNYTTET TIL EGGLEGGINGS-ADFERD HOS ET SKADEINSEKT – PERIFERE OG SENTRALE MEKANISMER – CHEMSENSE

Prestfagerfly (*Helicoverpa armigera*) er et av de verste skadeinsektene i verden. De skader ulike typer planter på fem kontinenter. Ved NTNU foretas nevrofysiologiske registreringer av nervebanene i hjernen til insektet. Ved NORSØK blir det gjennomført atferdsforsøk for å finne duftstoffer som kan hindre hunner i å legge egg på matplanter.

Prosjekteier: NTNU, Institutt for psykologi

Prosjektleder: Bente Gunnveig Berg

Prosjektleder NORSØK: Atle Wibe

Samarbeidspartnere: Chinese Academy of Agricultural Sciences, Beijing, Kina, Henan Agricultural University, Zhengzhou, Kina

Finansiering: Norges forskningsråd

Tidsperiode: 2021–2025

LANGSIKTIGE ENDRINGER AV ORGANISK MATERIALE I JORDA OG DETS EFFEKTER PÅ GRASAVLING – SOILEFFECTS

Vi studerer effekten av langsiktig tilsetning av ubehandlet bløtgjødsel og biorest fra storfe på mengden og kvaliteten på organisk materiale i jorda og jordfruktbarhet (pH og AL-utvinnbare næringsstoffer), avling og botanisk sammensetning av enga.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Tatiana Rittl

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2010-

LOKALMAT MØRE OG ROMSDAL

Prosjektet har som mål å styrke lokal matproduksjon og verdiskaping ved å fremme samarbeid mellom landbruket og restaurant- og reiselivsnæringen i Møre og Romsdal.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Anniken Fure Stensrud

Samarbeidspartnere: Matarena og Statsforvalteren i Møre og Romsdal

Finansiering: Møre og Romsdal fylkeskommune

Tidsperiode: 2024–2026

LUFTEGÅRD TIL OKSER

Målet med prosjektet er å formidle hvordan dyrevelferden for okser kan forbedres, innendørs med økt areal og med tett og mykt liggeunderlag, utendørs med luftegård. To gårder med økologiske okser ble besøkt, med kvalitative intervjuer og gårdsreportasjer.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Juni Rosann E. Johanssen

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2025

LÆREMATERIELL FOR BYGNINGER OG UTEAREAL I ØKOLOGISK HUSDYRHOLD

Oppdraget var å utarbeide undervisnings- og kursmaterieell i form av nettbaserte forelesninger om krav og løsninger til husdyrbygg og uteareal i økologisk dyrehold for de ulike dyreartene sau, storfe, fjørfe og gris.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Juni Rosann E. Johanssen

Samarbeidspartnere: Norsk digital læringsarena (NDLA)

Finansiering: Landbruksdirektoratet

Tidsperiode: 2024–2025

Mobil melkerobot ute på gård i Nærøydalen.

Foto: Rosann Johanssen

MATVEKSTER 2025

Prosjektet har som mål å gjennomgå tidligere forskning om økt produksjonsdiversitet på økologiske gårder med mye eng. Prosjektet har oversatt og tilpasset FAOs analyseverktøy TAPE (*Tool for Agroecology Performance Evaluation*) til norsk språk og tilpasset TAPE til norsk kontekst. Resultatene danner et viktig grunnlag for videre arbeid i det påfølgende prosjektet om økt diversitet og bærekraft på økologiske gårder.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Sara Hansdotter

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2025

MATVEKSTER FOR ØKT DIVERSITET OG BÆREKRAFT PÅ ØKOLOGISKE GÅRDER

Prosjektet undersøker muligheter og utfordringer for bærekraft på økologiske gårder i Midt-Norge, med ulik andel eng og matvekster. Gjennom analyser på utvalgte gårder og samarbeid i et gårdsnettverk kartlegges potensialet for økt produksjon av matvekster til lokale markeder. Resultatene skal bidra til forslag til tiltak og støtteordninger.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Sara Hansdotter

Samarbeidspartner: Norsk Landbruksrådgiving, Statsforvalteren i Trøndelag

Finansiering: Landbruksdirektoratet

Tidsperiode: 2025–2027

MINERALORGANISK GJØDSEL FRA MARINE RESTRÅSTOFF – MINORG

I samarbeid med NorBio AS og Norsk Landbruksrådgiving gjennomførte vi et feltforsøk i konvensjonelt dyrket bygg i Sunndal. Gjødsling med en blanding av algefiber, urea fra rensing av fiskeolje og fiskebein fra laks ble sammenlignet med bondens egen gjødsling med mineralgjødsling.

Prosjekteier: NorBio AS

Prosjektleder: Martin Toreli

Prosjektleder NORSØK: Anne-Kristin Løes

Samarbeidspartner: Norsk Landbruksrådgiving

Finansiering: Møre og Romsdal fylkeskommune, NorBio (FORREGION forprosjekt MobPro)

Tidsperiode: 2025

MOBILE MELKEROBOTER FOR ØKT BEITEBRUK

En mobil melkerobot kan bidra til en billigere og mer fleksibel overgang fra båsfjøs til løsdriftsfjøs og gi muligheter til å ta i bruk beiting på arealer som er lite tilgjengelig for mekanisk høsting. Prosjektet skal blant annet se på mulighetene for at flere kan ta i bruk en slik løsning.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Cecilie Løkken

Samarbeidspartnere: Norsk Landbruksrådgiving, Fjøs-systemer, Nasjonalt senter for fjellandbruk, Strømsvåg Holding

Finansiering: Møre og Romsdal fylkeskommune, Sparebanken Møre, Nasjonalt senter for fjellandbruk

Tidsperiode: 2024–2026

NYE LØSNINGER FOR Å ERSTATTE UØNSKA INNSATSAKTORER I ØKOLOGISK LANDBRUK: NATURLIG BIOMASSE OG MIKROBIELL BIOKONTROLL – BIO2

I økologisk produksjon er det fortsatt en omfattende bruk av uønskede innsatsfaktorer, slik som kobber, svovel og mineralolje i plantevernmidler, husdyrgjødsel og andre gjødselprodukt fra konvensjonell drift og syntetiske antibakterielle og antiparasittære midler til dyr. Prosjektet har som mål å erstatte disse innsatsfaktorene med biobaserte og sirkulære alternativer. Slik ønsker BIO2 å gjøre det økologiske landbruket mer robust, lønnsomt og klimavennlig.

Prosjekteier: CNR, Italia

Prosjektleder: Alessio Adamiano

Prosjektleder NORSØK: Berit M. Blomstrand

Samarbeidspartnere: 20 partnere fra åtte land: Italia, Bulgaria, Latvia, Norge, Spania, Sverige, Tyskland og Østerrike

Finansiering: EUs Horizon Europe research and innovation programme

Tidsperiode: 2025–2029

NÆRINGSBALANSE OG RESSURSOPTIMALISERING I REGIONALE ØKOSYSTEMER: BÆREKRAFTIGE OG NULLFORURENSENDE LØSNINGER – GREENHOOD

Hovedmålet i prosjektet er å finne en effektiv tilnærming for å balansere næringsstrømmer og redusere nitrogen- og fosforutslipp. Dette skal vi oppnå gjennom målrettet innsats i fire utvalgte områder i Europa. Prosjektet bygger på metoder for næringsbudsjettering som deltakerne har utarbeidet. Vi skal også samarbeide om å teste ulike innovasjoner, f.eks. nye gjødselprodukt, eller nye måter å overvåke forurensning på.

Prosjekteier: BETA Technological Center, Spania

Prosjektleder NORSØK: Ingvar Kvande

Samarbeidspartnere Norge: NTNU Industriell Økologi, NCE Aquatech, Xylem, Waister, Proman, N2-applied, Svanem Biogass

Finansiering: EU, Horizon-CL6–2024-Zeropollution, Innovation action

Tidsperiode: 2025–2028

OPTIMAL BRUK AV LANDBRUKSAREAL OG HUSDYRGJØDSEL – PROENV

Prosjektet skal utvikle verktøy som kan brukes for å studere balansen mellom landbruksproduksjon og miljøeffekter ved å optimalisere fordelingen av husdyrgjødsel. De norske partnerne arbeider på gårdsnivå. Doktorgradsstipendiat Kristian Nikolai Jæger Hansen arbeidet med systemanalyse og datamodellering for å se effektene av intensivert husdyrproduksjon på klimagassutslipp, energibruk, næringsbalanse og biodiversitet. Som en del av dette sammenlignes økologiske metoder som alternativ til en intensiv landbruksproduksjon.

Prosjekteier: Aarhus Universitet

Prosjektleder: Johannes W.M. Pullens

Fastfraksjon bioest er et av flere gjødselprodukter vi tester og utvikler i prosjektet Greenhood. Foto: Anne-Kristin Løes.

Prosjektleder NORSØK: Sissel Hansen

Samarbeidspartnere: NIBIO, Institute of Agrifood Research and Technology, Spania, University of Milano, Italia, Università Cattolica del Sacro Cuore (UCSC), Italia

Finansiering: Norges Forskningsråd

Tidsperiode: 2022–2025

OVERVÅKING AV METANUTSLIPP FRA LAGER FOR BLØTGJØDSEL OG BIOEST

I prosjektet undersøker vi om metansensorer kan brukes til å kartlegge utslipp av metan fra bløtgjødsellager. Formålet er å forbedre grunnlagsdata for beregning av utslippsfaktorer for metan (CH₄) fra lager for storfe-gjødsel og bioest i det norske klimagassregnskapet.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Sissel Hansen

Samarbeidspartnere: NMBU, REALTEK, gårdbrukere

Finansiering: Landbruksdirektoratet

Tidsperiode: 2024–2026

PLANTEBASERTE MIDLER MOT PARASITTER HOS DYR

Prosjektet tar sikte på å utforske hvilke plantebaserte alternativer som har potensiale til å erstatte antiparasittære legemidler i økologisk husdyrhold, da spesielt med tanke på beiteplanter som kan tas i bruk i Norge.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Berit M. Blomstrand

Finansiering: Internt

Tidsperiode: 2025

Dufttabletter med alarmferomoner plasseres ut i åkeren for å jage bort skadeinsektene. Foto: Atle Wibe

PROSESSOPPFØLGING SVANEM BIOGASS

NORSØK samarbeider med Svanem Biogass med målinger av substrater og biorest, vurderinger ved bruk av fiskeslam som substrat, vurderinger knyttet til separasjon av biorest, samt optimalisering av gasskvalitet og bruk av gassen.

Prosjekteier: Svanem Biogass

Prosjektleder NORSØK: Ingvar Kvande

Finansiering: Trøndelag fylkeskommune

Tidsperiode: 2024–2025

«PUSH-PULL»-STRATEGI FOR Å REDUSERE SKADENE I GRØNNSAKER FORÅRSAKET AV HÅRET ENGTEGE (LYGUS RUGULIPENNIS)

Formålet med dette prosjektet er å prøve ut og videreutvikle en såkalt «push-pull»-strategi for å redusere skader forårsaket av insektet håret engtege, som er et stort problem i grønnsaksfelt flere steder i Norge. Det vil bli gjennomført feltforsøk i ulike kulturer i Trøndelag ved å sette ut dispenser med duftstoffer som skal få tegene til å sky området og insektfeller med feromoner for å fange flest mulig.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Atle Wibe

Samarbeidspartnere: Norsk Landbruksrådgiving SA region midt, NIBIO

Finansiering: Landbruksdirektoratet

Tidsperiode: 2025–2027

REDUKSJON OG HANDTERING AV POTENSIELT TOKSISKE STOFF I TANG OG TARE – SEASOIL

Prosjektet vil gi ny kunnskap om potensielt giftige forbindelser som tungmetaller, jod og arsen i ulike arter av makroalger. Det undersøkes karbondynamikk i ulike jordtyper og mineralopptak i plantemateriale etter gjødsling og jordforbedring med makroalger til jord.

Prosjekteier: NOFIMA

Prosjektleder: Ingrid Olesen

Prosjektleder NORSØK: Anne-Kristin Løes

Samarbeidspartnere: NOFIMA, NMBU, Norsk Landbruksrådgiving, Aarhus Universitet, Danmark, Galway Mayo Institute of Technology, Irland, Fakultet Agrobiotehnickih Znanosti Oijek, FAZOS, Kroatia, Oilean Glas Teodoranta. Industripartnere: Ocean Forest, Nutrimar og Algea i Norge, Oilean Glas Teodoranta, Donegal Seaweed i Irland.

Finansiering: Norges Forskningsråd og Blue Bio Cofound (ERA nett)

Tidsperiode: 2022–2025

RESTRÅSTOFF FRA INSEKT- PRODUKSJON SOM RESSURS I BIOGASSPRODUKSJON – FRASSGASS

Prosjektet skal undersøke om frass (avfall fra insektproduksjon, dvs. blanding av ekskrementer og partikler fra skallskifte) kan blandes med husdyrgjødsel og fiskeslam i biogassproduksjon og om hvordan råtnerest fra denne produksjonen kan brukes som gjødsel til gras. Målet med prosjektet er å undersøke om dette kan bli en bærekraftig

verdikjede med nærings sirkulasjon og god ressursutnyttelse ved å bruke dette graset som fôr til insekter.

Prosjekteier: Norinsect AS

Prosjektleder: Harald Espeland

Prosjektleder NORSØK: Kari Løe

Samarbeidspartnere: RIBI bioenergi

Finansiering: Møre og Romsdal fylkeskommune (Mobpro)

Tidsperiode: 2025–26

RESTRÅSTOFF HAV

Disse midlene ble brukt til å gjennomføre et potteforsøk med kompost laget av marine restråstoff. Forsøket handlet om gjødslingseffekten, saltstress pga. de marine råvarene og om rensing med vann kan redusere saltstress. Resultatene danner grunnlaget for en artikkel i doktorgraden til Joshua Cabell.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Joshua Cabell

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2025

ROBUSTE FRITTGÅENDE HUSDYR I BÆREKRAFTIGE PRODUKSJONSSYSTEMER – ROAM-FREE

Prosjektet har som mål å undersøke hvordan frittgående griser kan gi bedre dyrevelferd, immunitet, robusthet, biologisk mangfold og miljømessig og økonomisk bærekraft. Dyra vil bli mer utsatt for parasitter og det er nødvendig å utvikle forebyggende strategier, eksempelvis ved å gi grisene tilgang til trær eller andre vekster som kan beskytte dyra mot parasitter når de spiser på disse.

Prosjekteier: København Universitet

Prosjektleder: Stig Milan Thamsborg

Prosjektleder NORSØK: Atle Wibe

Samarbeidspartnere: Aarhus Universitet, Danmark, CREA, Italia, USAMV CLUJ-NAPOCA, Romania, Universitetet i Ljubljana, Slovenia, NIBIO, Ruralis

Finansiering: EUs rammeprogram Horisont 2020, ERA-net CORE-Organic

Tidsperiode: 2021–2025

SEBAN – SENTER FOR BÆREKRAFTIG AREAL- OG NATURFORVALTNING

SEBAN bidrar med å utvikle indikatorer for areal- og naturmangfold for kommuner og fylkeskommuner, ved gjennomføring av temadager, workshops, seminarer o.l. for ansatte og politikere i kommuner, næringsliv og barn og unge i Møre og Romsdal.

Prosjekteier: Tingvoll Økopark

Prosjektleder: Liv-Randi Røyset, NORSØK, til 30.4., Unni Støbet Lande, NIBIO, fra 1.5.

Prosjektleder NORSØK: Turid Strøm fra 1.5.

Samarbeidspartnere: Miljøfaglig Utredning & NIBIO

Finansiering: Møre og Romsdal fylkeskommune

Tidsperiode: 2021–2026

SEPARERT STORFEGJØDSEL: UNDERSØKE FAST FRAKSJON SOM ALTERNATIV TIL TORV I HAGEBRUKSPRODUKSJON

Prosjektet har undersøkt muligheter for å bruke den faste

fraksjonen fra separert storfegjødsel som erstatning for torv til oppalsplanter.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Sara Hansdotter

Samarbeidspartnere: Jan Henrik Moen, Aina Balstad og Ingvar Torjul (gårdbrukere)

Finansiering: Regionalt forskningsfond Møre og Romsdal, Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2023–2025

SMÅSKALA HAGEBRUK

Prosjektet retter seg mot både produsenter og forbrukere. Aktivitetene tar utgangspunkt i Stjernehaugen på Tingvoll gard, som er en demonstrasjonshage for økologisk hagebruk. Hagen skal inspirere og vise frem et mangfold av vekster og sorter. I hagen formidles viktige metoder for økologisk drift og det arrangeres en årlig familiedag med kjøkkenhage som tema.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Susanne Friis Pedersen

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2016 -

SMÅSKALA HAGEBRUK, BÆREKRAFTIG MAT OG SUNNERE KOSTHOLD – SMALLHORT

Prosjektet skal analysere matproduksjon i markedshager, på andelsgårder og i parsellhager for å finne gevinster for miljø, klima og folkehelse. Hvordan kan vi få mer av mangfoldige og småskala hagebruk? I samarbeid med Veterinærinstituttet undersøker NORSØK kvaliteten av plantebasert kompost i småskala hagebruk.

Prosjekteier: NIBIO

Prosjektleder: Anna Birgitte Milford

Prosjektleder NORSØK: Anne-Kristin Løes

Samarbeidspartnere: Norges Vel, Veterinærinstituttet, Telemarkforskning, Høgskulen på Vestlandet, INRA (Institut national de la recherche agronomique) – Frankrike, Økologisk Norge, Statsforvalteren i Vestland, Stiftelsen Lystgården i Bergen, Holt Økopark

Finansiering: Norges forskningsråd

Tidsperiode: 2025–2029

STRATEGIER FOR IKKE-KJEMISK KONTROLL AV HØYMOLE I ØKOLOGISK OG KONVENJONELT LANDBRUK

Gjennom litteraturstudier, gårdstudier og registreringer i felt, utforsker prosjektet strategier for ikke-kjemisk kontroll av høymole. Målet er å styrke kunnskapen om hvordan man kan kontrollere dette vanskelige ugraset, både i økologisk og konvensjonelt landbruk i regionen. Resultatene skal formidles til bønder og rådgivere i en veileder.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Sara Hansdotter

Samarbeidspartner: Norsk Landbruksrådgiving

Finansiering: Møre og Romsdal fylkeskommune, Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2024–2026

SKOLEHAGE PÅ TINGVOLL

NORSØK driver en skolehage i samarbeid med Tingvoll barne- og ungdomsskole. I tillegg til å være arena for undervisning blir skolehagen brukt i kurssammenheng for lærere og andre som er interessert i skolehagedrift. Erfaringene fra hagen brukes i formidlingsmateriale og til kurs om skolehage.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Kirsty McKinnon

Finansiering: Tingvoll kommune

Tidsperiode: 2017 –

STYRKING AV SKOLEHAGENS ROLLE I UNDERVISNINGEN I MØRE OG ROMSDAL

Prosjektets mål er å fremheve skolehagens pedagogiske og bærekraftige verdi i Møre og Romsdal ved å utvikle dyrkingskompetansen blant utdanningspersonell og å øke antallet etablerte skolehager i grunnskoler og barnehager i regionen.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Anniken Fure Stensrud

Samarbeidspartnere: Ørsta Sirkelhage, Statsforvalteren i Møre og Romsdal

Finansiering: Møre og Romsdal fylkeskommune

Tidsperiode: 2023–2025

TERRA NORDICA

NORSØK deltar i et nordisk nettverk om jordhelse og agroøkologi. Aktører fra ulike nordiske land skal utveksle og konkretisere indikatorer for jordhelse og diskutere grenseverdier for disse innen nordiske produksjoner og jord.

Prosjekteier: NIBIO

Prosjektleder NORSØK: Reidun Pommeresche

Samarbeidspartnere: Veterinærinstituttet, Københavns Universitet, Aarhus universitet, SEGES, Sveriges lantbruksuniversitet, Agricultural Advisory Centre (ACC) Iceland, Soil Conservation Service of Iceland (SCSI), Natural Resources Institute Finland (Luke)

Finansiering: Nordic Joint Committee of Agriculture and Food Research (NKJ)

Tidsperiode: 2023–2025

TINGVOLL GARD 2025 – LANGTIDSREGISTRERINGER

Hovedmålet er å vurdere hvordan engavlinger, næringsinnhold i jord og næringsbalanser utvikler seg over tid ved langvarig økologisk drift.

Prosjekteier: NORSØK

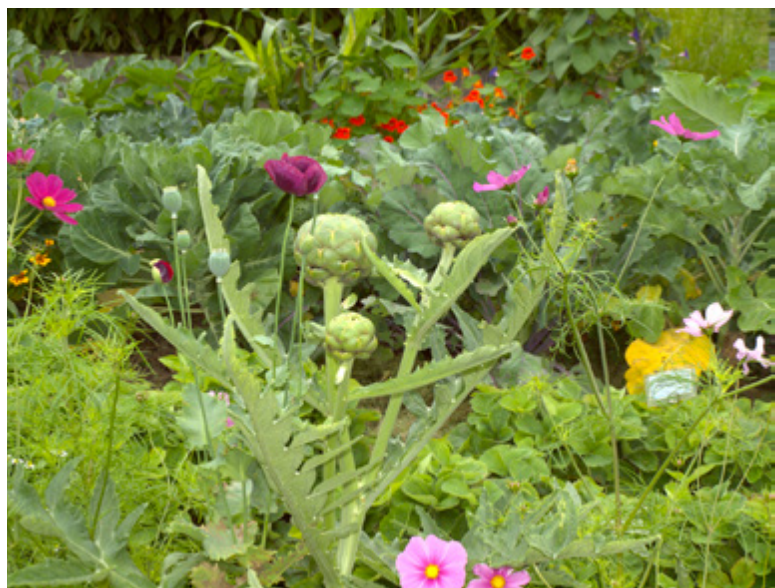
Prosjektleder: Sara Hansdotter

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 1991–

TOP-AGRI-NETWORK – MOT INGEN PESTISIDER I LANDBRUKET: EUROPEISK NETTVERK FOR BÆREKRAFT

Dette er et europeisk nettverk som retter seg mot et landbruk fritt for syntetiske plantevernmidler som påvirker miljøet og humanhelse negativt. Prosjektet ønsker å skape og

Prydplanter og nyttevekster side om side i Stjernehagen.

Foto: Susanne Friis Pedersen.

organisere et bredt forskningsmiljø med mål om å danne et europeisk ledende nettverk med høy og tverrfaglig ekspertise rundt et felles mål om pesticidfritt landbruk.

Prosjekteier: INRAE, Frankrike

Prosjektleder: Christian Huyghe

Prosjektleder NORSØK: Atle Wibe

Samarbeidspartnere: En rekke partnere fra hele Europa, Afrika og Midtøsten

Finansiering: European Cooperation in Science and Technology (COST) Cost Action 21134

Tidsperiode: 2022–2026

UTEOMRÅDER TIL FJØRFE – PIPUT

I økologisk produksjon er det et krav om at alle fjørfe skal ha tilgang til å være ute. Målet med dette prosjektet er å finne ut mer om hvordan bruken av uteområder for fjørfe i Norge kan økes. Spørsmål om hvor mye fjørfe er ute, hvor mange som er ute og hvordan de bruker uteområdet skal besvares. Prosjektet omfatter en litteraturgjennomgang, samt gårdsbesøk og intervjuer hos produsenter med økologisk kalkun, slaktekylling og verpehøns.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Juni Rosann E. Johanssen

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2025

UTREDNING FOR RVU OM DYRKING I AVGRENSET BED I ØKOLOGISK VEKSTHUS

EU-kommisjonen skal legge fram en rapport om bruk av avgrensa bed i økologisk veksthusproduksjon i løpet av 2026 og det skal kartlegges kunnskap fra fire nordiske land. NORSØK bidrar på oppdrag fra RVU med kartlegging fra Danmark, Finland, Sverige og Norge.

Prosjekteier: Regelverksutvalget for økologisk produksjon, RVU

Prosjektmedarbeider: Susanne Friis Pedersen

Finansiering: Mattilsynet

Tidsperiode: 2025

Prosjektleder Sara Hansdotter på forsøksfeltet for bekjempelse av høymole på Tingvoll gard.

Foto: Solveig Johnsen

UTVIKLE SAMARBEID OG INTEGRASJON MELLOM FOU I ROMSDAL OG PÅ NORDMØRE INNEN OMRÅDET NATUR OG KLIMA

Prosjektet organiseres i tre delprosjekt:

- Etablering av skolehager ved flere skoler i Nordmørs-kommunene og mat- og kostholdsveiledning til studenter
- Videreutvikle arenaer for forskningsformidling og innbyggerdialog om naturforvaltning
- Øke utdanningstilbudet og etablere flere FoUI-prosjekter innenfor bærekraftig naturforvaltning i regionen.

Prosjekteier: Tingvoll Økopark

Prosjektleder: Mette Sæter Ormset

Prosjektleder NORSØK: Turid Strøm

Samarbeidspartnere: Miljøfaglig Utredning, NIBIO

Finansiering: GassROR, Sparebankstiftelsen Nordvest

Tidsperiode: 2025–2027

ØKOLØYPER OG UTSTILLING 2025

Prosjektet vedlikeholder og fornyer besøksfasiliteter på Tingvoll gard. Økoløyper er temastier i terrenget. Økoløypene blir

utvidet med tema om husdyr. Skolebesøkene er referert og beskrevet på Tingvoll Økoparks hjemmeside og i lokalavisen.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Susanne Friis Pedersen

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2017-

ØKOSATSING I NORSK LANDBRUKSRÅDGIVING OG NORSØK ETTER FOREGANGSFYLKE-PROSJEKTENE

Målet er økt økologisk produksjon tilpasset det norske markedet gjennom tilgang til høy kompetanse og rådgiving i hele landet, for både volumproduksjon og småskalaproduksjon. NORSØK bidrar med skriftlig og muntlig formidling av kunnskap, FoU-arbeid og faglig støtte til rådgivere fra Norsk Landbruksrådgiving. Formidling av kunnskap om jord er en viktig del av arbeidet.

Prosjekteier: NORSØK

Prosjektleder: Martha Ebbesvik

Samarbeidspartner: Norsk Landbruksrådgiving

Finansiering: Landbruks- og matdepartementet

Tidsperiode: 2025

ARTIKLER I VITENSKAPELIG TIDSSKRIFT MED REFEREE

- Blomstrand, B.M., Thamsborg, S.M., Steinshamn, H., Enemark, H.L., Aasen, I.M., Mahnert, K.-C., Sørheim, K.M., Shepherd, F., Houdijk, J.G.M. & Athanasiadou, S. **Pinus sylvestris bark extract reduces the impact of Heligmosomoides bakeri infection on C57BL/6 but not on BALB/c mice (Mus musculus)**. Parasitology, 1, s. 1–9.
- Jæger Hansen, K.N., Steinshamn, H., Hansen, S., Koesling, M., Dalgaard, T. & Hansen, B.G. **Comparing different statistical models for predicting greenhouse gas emissions, energy-, and nitrogen intensity**. Computers and Electronics in Agriculture, 234 (110209), s. 1–12.
- Koesling, M., Hansen, K.N.J., Hansen, S. & Steinshamn, H. **Environmental impact and economic performance of Norwegian dairy farms**. Science of the Total Environment, 981, s. 179609.
- Whalin, L., Barth, K., Bertelsen, M., Bokkers, E.A.M., Ferneborg, S., Haskell, M.J., Ivemejer, S., Jensen, M. J., Johanssen, J.R.E., Mejdell, C.M., Mughal, M., Neave, H.W., Vaarst, M., van Knegsel, A., van Zyl, C.L., Wegner, C.S. & Johnsen, J.F. 2025. **Invited review: Future directions for cow-calf contact research and sustainable on-farm applications**. Journal of Dairy Science, Vol 108, Issue 7.
- Wibe, A. & Døving, A. **A Preliminary Study of Ozonation in the Outdoor Production of Strawberries (Fragaria X ananassa) to Suppress Gray Mold (Botrytis cinerea)**. Ozone: Science & Engineering, 47(4), s. 382–392.

BOKKAPITTEL I VITENSKAPELIG BOK MED FAGFELLEVRURDERING

- Løes, A.-K., Cabell, J., Hansdotter, S. m.fl. **Application of Marine-derived Materials as Biofertilizers in Organic Farming**. Advances in Organic Farming (red. L.P. Awasthi). © CAB International.

PAPERS OG POSTERS

- Cabell, J.F. **Effects of seaweed fertiliser on perennial ley**. Poster. RAMIRAN (Recycling of Agricultural, Municipal and Industrial Residues in Agriculture Network), Nederland, Wageningen, 15.-17.10.
- Hansdotter, S. **Enhancing Agroecological Performance by Integrating Food Crops into Grass-Livestock Farms**. Abstract og poster. Agroecology Europe Forum, Sverige, Malmö, 2.-4.10.
- Pommeresche, R og Rittl, F. T. **Grav litt lær mye – Jordhelse i praksis**. Poster. Stand på Jordhelsedagen på Skjetlein, i Økouka 2025, 5.9.
- Wibe, A., Blomstrand, B.M., Boichicchio, D., Deiana, L., Ruud, T., Helliwell, R., Koesling, M., Kongsted, A.G., Štukelj, M., Spînu, M., Vasîu, A., Williams, A.R., Pedersen, A.C., Mejer, H. & Thamsborg,

S.M. **Robust animals in sustainable, mixed, free-range systems ROAM-FREE**. TP Organic Science Day, BIOFACH 2025, Tyskland, Nürnberg, 13.2.

FOREDRAG PUBLISERT I KONFERANSERAPPORTER

- Bárcena, T.G., Rittl, T., Farkas, E., Rasse, D., Plessis, C., Meissner, H., Moni, C., Henriksen, T. & Frøseth, R. **The fate of above- vs. belowground carbon input from contrasting cover-crop species in a Norwegian soil**. GT 03. Soil Biogeochemistry & Global Change / GT 10. Soil Carbon Dynamics and Stabilization EUROSOIL 2025.
- Cabell, J.F. **Composting Marine Residues**. RAMIRAN (Recycling of Agricultural, Municipal and Industrial Residues in Agriculture Network), Wageningen, Nederland, 15.-17.10. Book of Abstracts.
- Friis Pedersen, S., Slågedal, K. & Verheul, M.J. **Soil health with local recirculation and local amendments ensuring organic cucumber cultivation in Norway**. Acta Hort. 1428, 35–42 DOI: 10.17660/ActaHortic.2025.1428.5.
- Rittl, T.F., Grønmyr, F., Bysveen, K., Glorvigen, B. & Pommeresche, R. **On-farm assessment of cover crops in carrot and potato production under Norwegian conditions**. Annual Scientific Days, EJP-Soil, Aarhus, 6.-7. 10.
- Rittl, T.F., Kvande, I., Løes, A.-K., Aker, M., Lie, J.G., & Svanem, R. **Recycling marine residues: Field results from blue-green fertilizer trials**. Annual Scientific Days, EJP-Soil, Aarhus, 6.-7.10.
- Zethof, J.H.T., Zimmermann, J.M., Ebbesvik, M., Løes, A.-K., Pommeresche, R., Rittl, T., Schützenmeister, K. & Jungkunst, H.F. **The potential of anaerobic digested slurry to reduce the long-term trend of soil organic matter decline in organically managed grass-clover ley in Norway**. DBG 2025 – HealthySoilsClimateProtection, University of Tübingen, 13.-18.9.
- Zimmermann, J.M., Hey, L., Rittl, T., Zethof, J.H.T. & Jungkunst, H.F. **Impact of anaerobic digested and undigested cattle slurries on Soil Organic Carbon and Nitrogen under different precipitation scenarios**. DBG 2025 – HealthySoilsClimateProtection. University of Tübingen, 13.-18.9.

EGNE UTGIVELSER

NORSØK Rapport

- Rittl, T. F., Meynet, P., Schlatter, I., Dyrhaug, I. & Hansen, S. **Effects of calcium carbonate products on methane emissions from cattle slurry (Cal-Me)**. NORSØK Rapport nr. 1.
- Hansdotter, S., McKinnon, K., Pommeresche, R. & Rittl, T.F. **Fast separert storfejødsel: Egnethet som kompostmateriale og dyrkingsmedium**. NORSØK Rapport nr. 2.

- Sørheim, K.M., Johanssen, J.R.E. & Blomstrand, B.M. **Lokale avlsmål i saueholdet- Er det ein samanheng mellom genetikk og miljø som kan gje meir robuste sauer i vårt beitelandskap?** NORSØK Rapport nr. 3.
- Johanssen, J.R.E. **Kan separert storfe gjødsel brukes som strøbad til kombihøns?** NORSØK Rapport nr. 4.
- Botterli, V. **Practical and regulatory barriers for better manure handling in Norway, Spain and Italy. Stakeholder interview report in The PRONV Project.** NORSØK Rapport nr. 5.
- Hansen, S., Hansen, K.N.J., Jørgensen, S. & Ebbesvik, M. **Husdyrgjødsel – Bondens gull og store utfordring.** NORSØK Rapport nr. 6.
- Friis Pedersen, S. **Dyrking i (u)avgrenset bed i nordisk, økologisk veksthus. Utredning for Regelverksutvalget.** NORSØK Rapport nr. 7.
- Bergslid, R., Halland, H. & Eiter, S. **Bærekraft i grasbaserte husdyrproduksjoner. Styrker og utfordringer i Møre og Romsdal.** NORSØK Rapport nr. 8.
- Hansen, S. **Kompostering av dypstrø med treflis og halm.** NORSØK Rapport nr. 9.
- Løes, A.-K. & Grønmyr, F. **Marint restråstoff og råtnest som mineralorganisk gjødsel til korn.** NORSØK Rapport nr. 10.
- Johanssen, J.R.E. **Økologiske fjørfe med uteområder.** NORSØK Rapport nr. 11.
- Løes, A.-K., Cabell, J.F., Hansen, T.O.T. & Thorbjørnsen, E. **Kompost av blåskjell: Framstilling og bruksområder.** NORSØK Rapport nr. 12.
- Stensrud, A.F. & Friis Pedersen, S. **Proteinshagen. Potensial for selvforsyning av planteprotein i norske kjøkkenhager.** NORSØK Rapport nr. 13.

NORSØK Faginfo

- Friis Pedersen, S. **Økologisk jordbruk sikrer biologisk mangfold.** NORSØK Faginfo nr. 1.
- Johanssen, J.R.E. **Hvordan fremmes dyrevelferd i økologisk landbruk?** NORSØK Faginfo nr. 2.
- Eiter, S., Bergslid, R. & Halland, H. **SMART – bærekraftsanalyser på gårdsnivå.** NORSØK Faginfo nr. 3.
- Atle Wibe. **Håret engtege.** NORSØK Faginfo nr. 4.
- Friis Pedersen, S. **Innsatsfaktorer som gir positiv miljøeffekt.** NORSØK Faginfo nr. 5.
- Friis Pedersen, S. **Økologisk jordbruk med god næringsbalanse og miljøeffekter.** NORSØK Faginfo nr. 6.
- Hansdotter, S. & Hansen, S. **Økt plantediversitet på gårder med mye eng – en introduksjon.** NORSØK Faginfo nr. 7.
- Blomstrand, B.M. & Friis Pedersen, S. **Planter mot parasitter hos drøvtyggere.** NORSØK Faginfo nr. 8.

ANDRE UTGIVELSER NORSØK

- Blomstrand, B.M., Koesling, M. & Wibe, A.
- **Free-Range Pig Husbandry Systems.** Case Study Farm NO 01
  - **Free-Range Pig Husbandry Systems.** Case Study Farm NO 02
  - **Free-Range Pig Husbandry Systems.** Case Study Farm NO 03

- **Free-Range Pig Husbandry Systems.** Case Study Farm NO 04
- Friis Pedersen, S. **Organic Cultivation in demarcated Beds in Norwegian Greenhouses.** Addition to «Cultivation in (demarcated) Beds in Nordic, Organic Greenhouses» NORSØK report no 7, 2025. Intern note prepared for the Norwegian Regulatory Committee on Organic Farming.
- Serikstad, G.L. **Krossing.** Notat til Norsk Bonde- og Småbrukarlag.
- Serikstad, G.L. **Karboninnhold i jord vurdert ut fra gjengroing og beiting.** Notat til Norsk Bonde- og Småbrukarlag.

SERIER UTGITT AV ANDRE

- Ebbesvik, M. Økologisk jordbruk. I: Hovland, I. (Red.) **Handbok for driftsplanlegging 2024/2025.** NIBIO BOK nr. 11, s. 243–256.
- Ergon, Å., Frøseth, R.B. & Stensrud, A.F. **Genetically diverse spring wheat for more stable yields in organic farming.** Practice abstract fra DIVERSILIENCE. NMBU, NIBIO & NORSØK.
- Ergon, Å., Mäkelä, P., Keskitalo, M., Frøseth, R.B., Annicchiarico, P., Borgen, A., Petcu, V., Petitti, M., Stensrud, A.F., Lo Fiego, A., Meglic, V., Dieseth, J.A. & Tomlekova, N. **Final report for the Core Organic third call funded project: DIVERSILIENCE – Diversifying organic crop production to increase resilience.**
- Hellstad, E., Kvande, I. & Botterli, V. **Trygg håndtering av husdyrgjødsel og bioest.** NORSØK, Biogass Norge & Norsk Landbruksrådgiving.
- Henriksen, T.M., Bárcena, T.G., Bysveen, K., Cottis, T., Dörsch, P., Farkas, E., Kjær, S.T., Kätterer, T., Moni, C., Rasse, D.P., Rittl, T., Solberg, S., Sturite, L. & Frøseth, R.B. **Fangvekster: klimaeffekt og dyrkingsstrategier.** NIBIO Rapport nr. 117.
- Mejer, H., Štukelj, M., Bochicchio, D., Spínu, M., Pedersen, A., Thamsborg, S. M. & Blomstrand, B.M. **Control of parasitic worms in organic pigs.** Fact sheet ROAM-FREE.
- Slågedal, K., Friis Pedersen, S., Hoyer, C., Brunborg Jakobsen, S. & Verheul, M. **Dyrkingsveiledning for økologisk agurk og tomat i jord i veksthus.** NIBIO Rapport nr. 31.

ARTIKLER I FAGTIDSSKRIFT

- Botterli, V. & Hansen, S. **Potensiale for store metanreduksjoner fra gjødsel.** Bonde og Småbruker nr. 2, s. 8.
- Botterli, V. **10 % økologisk bør nås med sirkulær og fornybar gjødsel.** Fordi du bryr deg, et magasin fra Debio, nr. 12, s. 46.
- Hansen, S. & Ebbesvik, M. **Klimagassutslipp fra bløtgjødsellager.** Buskap nr. 3, s. 90–92.
- Hansen, S. **Økologisk mjølkeproduksjon i et bærekraftsperspektiv.** NLR-magasinet nr. 5, s. 55–57.
- Johanssen, J. R. E. **Trivsel med økologiske høner i Ringsaker – Ferske med økologisk fjørfeproduksjon.** Fjørfe nr. 1, s. 28–32.
- Johanssen, J. R. E. **Beiteforsøk med kyr og kalver.** Buskap nr. 3, s. 72–74.

Johanssen, J. R. E. **Nordmenns holdninger til ku/kalv-systemer i melkeproduksjon.** Buskap nr. 2, s. 114–116.

Johanssen, J. R. E. **Mobil melkerobot for bedre beiteutnyttelse.** NLR-magasinet nr. 2, s. 41–43.

Johanssen, J. R. E. **Melk og øko-okser.** Buskap nr. 8, s. 80–83.

Løes, A.-K. & Cabell, J. **Closing land-to-sea nutrient gaps by new fertilisers.** Baltic Rim Economies, nr. 2, s. 30.

Løes, A.-K. & Rittl, T. **Få fosforet i omløp.** NLR-magasinet nr. 5, s. 22–23.

Rogdo, T., Blomstrand, B.M. & Sogstad, Å.M. **Kan vi bremse smittsomme sykdommer i Vestlandet Nord?** Praksisnytt nr. 1, s. 14–18.

Wibe, A., Døving, A. & Henden, B. **Ozonbehandling av jordbær for å kontrollere gråskimmel – er det mulig?** Gartneryrket nr. 5, s. 22–25.

Wibe, A. & Halvorsrud, M. **«Push-pull» strategi mot håret engtege.** Gartneryrket nr. 4, s. 12–13.

ARTIKLER PÅ NETTSIDER

Botterli, V. **Utegris kan ta norsk landbruk i riktig retning.** Forskning.no, 18.2.

Botterli, V. **Fra fiskeclam til energi og fruktbar jord?** Norsok.no, 7.2.

Botterli, V. **Dette kan gi mye mindre utslipp av klimagasser fra møkk.** Forskning.no, 17.2.

Botterli, V. **Møkk, matjord og miljø – et europeisk samarbeid for bærekraftig matproduksjon.** Norsok.no, 31.3.

Botterli, V. **Derfor må lyngen brennes i disse områdene.** Forskning.no, 19.5.

Botterli, V. **Gravde litt – lærte mye: Jordhelse i praksis.** Norsok.no, 13.6.

Botterli, V. **Selvbergning: Slik kan kjøkkenhagen redde oss igjen.** Forskning.no, 16.6.

Botterli, V. **Lavere utslipp fra øko-kyr.** Nationen.no, 22.6.

Botterli, V. **Når ku møter klima: Norsøk-doktorgrad kaster lys over bærekraft i norsk melkeproduksjon.** Norsok.no, 23.6.

Botterli, V. **Landbruksministeren besøkte NORSØK: – Et viktig kunnskapsmiljø.** Norsok.no, 28.7.

Botterli, V. **Fremtidens gjødsel er resirkulert og norsk.** Norsok.no, 11.9.

Botterli, V. **Ny veileder: Unngå helsefare ved håndtering av gjødsel og biorest.** Norsok.no, 30.9.

Botterli, V. **Solenergi og batterilagring – på veien mot et elektrisk landbruk og næringsliv.** Norsok.no, 7.11.

Botterli, V. **Kan tang være god gjødsel?** Forskning.no, 20.11.

Botterli, V. **Europeisk kurs i økologisk landbruk – gratis og åpent for alle.** Norsok.no, 25.11.

Botterli, V. **Slik kan du sjekke at du velger mat fra dyr som har hatt det godt.** Forskning.no, 23.12.

Botterli, V. **Hvorfor har planterøtter «dreadlocks?».** Forskning.no, 28.12.

Friis Pedersen, S. **Sopp for feinsmeckere.** Agropub.no, 7.3.

Friis Pedersen, S. **Veksthus til nytte, pryde og innovasjon på Ramme Gård.** Agropub.no, 2.7.

Friis Pedersen, S. **Økologisk jordbruk sikrer biologisk mangfold.** Agropub.no, 8.8.

Friis Pedersen, S. **Økologisk jordbruk med god næringsbalanse og redusert miljøpåvirkning.** Agropub.no, 13.11.

Friis Pedersen, S. **Innsatsfaktorer som gir positiv miljøeffekt.** Agropub.no, 14.11.

Hansdotter, S. **Behov for å fremme arbeid med jordhelse og agroøkologi i Norden.** Agropub.no, 11.11.

Hansdotter, S. **Kystlynghei – en truet naturtype med viktig rolle for landbruket i havgapet.** Agropub.no, 28.5.

Hansdotter, S. **Torvfrie vekstmedier – kan separert storfejødsel være en del av løsningen?** Agropub.no, 28.4.

Hansdotter, S. **Økologisk landbruk i verden – statistikk og trender.** Agropub.no, 23.5.

Hansen, S. & Ebbesvik, M. **Klimagassutslipp fra bløtgjødsellager.** Agropub.no, 18.2.

Hansen, S., Hansdotter, S., Rittl, T. & Pommeresche, R. **Produksjonsmangfold og jordhelse på Reppe Søndre.** Agropub.no, 27.11.

Johanssen, J. R. E. **Økologiske kyllinger på Tjerne gård.** Agropub.no, 2.1.

Johanssen, J. R. E. **Holdninger til systemer for hold av ku og kalv i melkeproduksjon.** Agropub.no, 13.3.

Johanssen, J. R. E. **Beiteforsøk med kyr og kalver.** Agropub.no, 6.5.

Johanssen, J. R. E. **Kan separert storfejødsel brukes som strøbad til høns?** Agropub.no, 6.6.

Johanssen, J. R. E. **Se video: lær om økologisk husdyrhold.** Agropub.no, 16.7.

Johanssen, J. R. E. **Hvordan fremmes dyrevelferd i økologisk landbruk?** Agropub.no, 1.9.

Johanssen, J. R. E. **Mellom Fange gård med allsidig økologisk drift og direktealg.** Agropub.no, 28.11.

Johanssen, J. R. E. **Melkeproduksjon med oppføring av egne økologiske okser.** Agropub.no, 14.12.

Løe, K. **Robottraktor: revolusjonerende eller teknisk sidespor?** Agropub.no, 25.8.

Løe, K. **Beitedyr, samarbeid og kjærlighet til naturen – lærdommer fra Rävbacken.** Agropub.no, 24.10.

Løe, K. & Hvitsand, C. **Sterk etterspørsel, svak lønnsomhet – hva skal til for å styrke markedshagene?** Agropub.no, 20.10.

Løe, K. & Frøseth, R.B. **Strengere krav til selvforsyning på økologiske gårder: hva betyr 70 prosent-kravet i praksis?** Agropub.no, 30.11.

Løe, K. & Stensrud, A.F. **Genetisk mangfold styrker avlingene i økologisk kornproduksjon.** Agropub.no, 13.3.

Pommeresche, R. **Inspirasjon til ikke-kjemisk ugraskontroll.** Agropub.no, 21.5.

Pommeresche, R. & Rittl, T. **Jordpels på planterøtter.** Agropub.no, 8.10.

Pommeresche, R., Bysveen, K. & Thomsen, M. **Jordhelse og sykdomshåndtering i økologisk landbruk.** Agropub.no, 28.10.

Serikstad, G.L. **Økologisk landbruk som spydspiss.** Agropub.no, 31.1.

Serikstad, G.L. **Hvorfor økologisk produksjon og mat?** Agropub.no, 27.1.

Steinshamn, H., Hansen, K.N.J., Koesling, M. & Hansen, S. **Økologisk mjølkeproduksjon i et bærekraftsperspektiv.** Agropub.no, 18.12.

Stensrud, A.F. **45 års forskning: Økologisk jordbruk utmerker seg på flere områder.** Agropub.no, 14.1.

Attitudes among Norwegians toward cow-calf rearing systems. Nordisk nettverkssamling for økamelk-rådgivere, Nes på Hedmark, 18.6.

Dyrevelferd og dyras naturlige atferd. Steinerskole-elever, Tingvoll, 2.9.

Grisen, dens behov og regelverk for grisehold*. Fagdag utegris, 19.9.

Betesforsøk med mjølkcor och kalvar tillsammans. Fou-dagarna, Uppsala, 5.11.

Användning av mobil mjölkkningsrobot. Fou-dagarna, Uppsala, 5.11.

INGVAR KVANDE

Etablering av grendeanlegg – biogass; Fra ide til ferdig anlegg*. Med Svanem Biogass, Mære-Skjetlein Grønt Kompetansesenter, 21.1.

Gårdsbiogassanlegg, status og utviklingstrekk. Biogasskonferansen, Oslo, 25.3.

Praktisk bruk – Jordbruk og gjødsleffekt – Bondens erfaringer med fiskebasert gjødsel. Med RIBI Bioenergi, Havbruksnæringens kobling til biogass, Molde, 7.-8.5.

Hva kan det bety for deg som bonde å være del av en biogassproduksjon*. Webinarserie om biogassproduksjon, arrangert av Statsforvalteren i Innlandet, 15.9.

Økonomi biogasseventyret. Temadag om biogass i Møre og Romsdal, 16.10.

Biorest fra biogassproduksjon – Hva betyr det for bonden? Seminar, Hvor vil trøndersk jordbruk, Steinkjer, 5.11.

KARI LØE

Omvisning og opplegg om el-sikkerhet og fornybar energi. 6. klassinger fra Nordmøre, Tingvoll gard

- Smøla, 6.5.
- Innlandet, 14.5.
- Tustna, 20.5.
- Bjerkelund, 21.5.
- Rensvik, 27.5.
- Straumsnes, 5.6.
- Allanengen, 10.6.
- Bruhagen, 11.6.

Omvisning og opplegg om el-sikkerhet og fornybar energi. 9. klassinger fra Nordmøre, Tingvoll gard

- Tingvoll, 23.9.
- Aure, 24.9.
- Nordlandet, 26.9.
- Frei, 30.9.
- Frei, 1.10.
- Frei, 2.10.

Omvisning og opplegg om bærekraftig kosthold. 2. klassinger fra Tingvoll videregående skole, Tingvoll gard, 16.6.

ANNE-KRISTIN LØES

Økologisk mat i krig og krise. Foredrag i Økoparken under Kulturvekkå i Tingvoll, 4.4.

Fosfor i økologisk landbruk. Fosfor i et bærekraftsperspektiv. Festseminar for Anne Falk Øgaard, Campus Ås, 20.5.

Tang og tare til jordforbedring – resultater fra to prosjekt i «BlueBio»-familien*. Norwegian Seawood Cluster, 24.9.

How to use marine-derived residues for crop nutrition. Vitenskapskonferansen «Agricultural Challenges to Climate Change (A3C)», Osijek, Kroatia, 16.9.

ANNE-KRISTIN LØES & INGVAR KVANDE

Råtnerest (biorest) som gjødsel i landbruket – muligheter og utfordringer. Landbruksmøtet 2025, Statsforvalteren i Møre og Romsdal, Molde, 4.12.

CECILIE LØKKEN

Utegris på flere måter – praktiske løsninger og grisens ulike roller*. Fagdag 19.9.

Presentasjon av NORSØK.

- Photosyntech* 12.6.
- Vestland fylkeskommune og statsforvalteren i Vestland * 24.6.
- Fylkeskommunene i Akershus, Buskerud, Østfold og Statsforvalterne i Akershus, Buskerud, Oslo og Østfold, Drammen 14.8.
- Landbrukspartnerskapet i Nordland * 16.10.

KIRSTY MCKINNON

Den lille bonde- og småbrukeren, Kjøkkenhagens potensiale som matprodusent. Årsmøte Tingvoll og Gjemnes Bonde- og Småbrukarlag, Tingvoll Økopark, 20.2.

Aktuelle vekster, vekstskifte, gjødsling, kompostering, plantevern, skolekjøkkenet, stell i sommerferien*. Skolehagekurs, 5.5.

Kompostering*. Kurs Jordøkologi, Universitetet i Innlandet, 6.3.

Omvisning Reisen i jorda og Stjernehaugen. Språkopplæring ukrainere fra Batnfjorden, Tingvoll gard, 12.6.

Nedklassifisert ull som ressurs, Steinerskolen i Ålesund, Tingvoll Økopark, 2.9.

Innhøsting, lagring, innvintring og tjuvstart på våronn*. Skolehagekurs, 8.9.

Kjøkkenhagen – vakker, velsmakende og verdifull. Lokalmarked Romsdalsmuseet, Molde, 28.9.

Ull er gull, flere bruksområder i hagen. Omvisning i utstillingen «Reisen i jorda». Route 26 (Trøndelag), Tingvoll Økopark, 25.10.

KIRSTY MCKINNON & SUSANNE FRIIS PEDERSEN

Bruk av ull i hagebruk, kompostering, Omvisning i Stjernehaugen

- Heimdal husflidslag, Tingvoll gard, 13.6.
- LHL Averøy, Tingvoll gard, 21.6.

REIDUN POMMERESCHE

Soil health and agroecology in Norway. Workshop – Nordic Partnership for Soil Health and Agroecology (Terra Nordica), Arr. NIBIO, Ås, 20.3.

Reisen i jorda – jord, meitemark og mikroorganismer. Linje for naturbruk, Tingvoll videregående skole, Tingvoll, 12.5.

Jord og jordorganismer i lupe. Tingvoll videregående skole, Tingvoll, 16.6.

Jordsafari – jordaggregater og jordliv i lupe, Karbon Agro festival, arr. Norsk Landbruksrådgiving m.fl., Skoftestad gard Drøbak, 19.6.

Biologisk mangfold av jordliv og insekt i kystlynghei*. Webinarserie, Statsforvalteren i Møre og Romsdal, 17.11.

REIDUN POMMERESCHE & TATIANA RITTL

Jordhelse – Betydning, muligheter og enkel bedømming.

Foredrag og demonstrasjon på Markdag, Reppe Søndre, 21.8.

ANNIKEN FURE STENSRUD

Presentasjon prosjekter SeppMøkk og All Ull er Verdifull.

Samarbeidspartnere fra ProEnv-prosjektet, 24.3.

Omvisning i Reisen i jorda. Familiedag, NITO, Tingvoll gard, 26.4.

Våronn, såing og utplantning, jorddekke og utstyr*.

Skolehagekurs, 5.5.

Verdien av en skolehage. Skolehageprosjektet på

Nordmøre, oppvekstsjefer og enhetsledere for grunnskolene i Kristiansund kommune, rådhuset i Kristiansund, 6.5.

Omvisning og opplegg om el-sikkerhet og fornybar energi.

Tingvoll gard, 6. klassinger på Nordmøre

- Smøla, 6.5.
- Nordlandet, 15.5.
- Kårvåg, 22.5.
- Meisingset, 26.5.
- Folkeparken, 28.5.
- Aure, 3.6.
- Frei, 4.6.
- Dale, 12.6.

Omvisning og opplegg om el-sikkerhet og fornybar energi.

- Tingvoll gard, 9. klassinger på Nordmøre
- Smøla, 28.8.
- Nordlandet 1, 9.9.
- Averøy 1, 15.9.
- Straumsnes, 16.9.
- Nordlandet 2, 19.9.
- Averøy 2, 22.9.
- Averøy 3, 29.9.

Dyrking av spirer. Sanketur i hage, skog og eng. Matlaging

over bål. Steinerskolen i Ålesund. Tingvoll Økopark, 3.9.

Omvisning i Stjernehagen. Eide hagelag, 13.9.

Økologisk landbruk*. Matarena, Smak frå Vest, 30.10.

Skolehage: Inspirasjon og tips til planlegging. Frei barneskole, 3.11.

Økologisk kål – dyrking, produktutvikling og lokal verdiskaping*. Gårdbrukere i Møre og Romsdal. 4.12.

TATIANA RITTL

Circularizer: Transforming Marine Residuals into Energy and Sustainable Fertilizer. Better utilisation of fish waste in agriculture – strengthening the local collaboration. Tingvoll, 3.2.

I hvilke typer organisk materiale i jorda finner vi karbon fra fangvekster?* Capture, Sluttseminar, 14.3.

Long-term monitoring of soil organic matter and health in organic grass-clover systems. Jorduka, Vitenparken Ås, 28.-29.10.

Short- and long-term effects of digestate and fish sludge application on soil properties and grass yield.

Fagseminar: Kunnskapsutvikling i verdikjeden til biogass, Ås & Oslo 11.–12.11.

TURID STRØM

Orientering om NORSØK*. Ledelsen i Agriforsk, 30.1.

Orientering om NORSØK. Fylkespolitikere, Tingvoll, 30.1.

Orientering om NORSØK. Nofima Sunndalsøra, Tingvoll, 3.2.

Orientering om NORSØK og framtidig kompetansebehov, Kompetanse- og Næringsutvalet Møre og Romsdal, Tingvoll, 18.3

Innspill til Matsystemutvalget, Oslo, 20.5

NORSØK sitt bidrag til gjennomføring av nasjonal strategi for økologisk jordbruk, ressursgruppemøte LMD, Oslo, 06.06

Orientering om NORSØK. Fylkespolitikere, Tingvoll, 21.7.

Presentasjonen av fagmiljøene på Tingvoll gard. Elever v/ Steinerskolen Ålesund, Tingvoll, 2.9.

Innspill til næringskomiteen om statsbudsjettet. Oslo, 21.10.

INFORMASJONSFILMER OG PODKAST

VEGARD BOTTERLI

Fjern høymole med ryddesag. Youtube.com, 8.10.

Fjern høymole med tistelgaffel. Youtube.com, 2.10.

INGVAR KVANDE

Husdyrgjødselens rolle i biogassproduksjon. Podcast fjøssystemer, 23.5.

Besøk Hoemsnes gård befarings biogass. Video, Gårdsbiogass Norge, 2.12.

Sikker håndtering av biorest. Videoer, norsok.no, 30.9.

JUNI ROSANN E. JOHANSEN

Introduksjon til økologisk husdyrhold. Youtube.com, 15.7.

Økologisk fjørfeproduksjon. Youtube.com, 15.7.

Økologisk kjøttproduksjon på okser og kastrater. Youtube.com, 15.7.

Økologisk saueproduksjon. Youtube.com, 15.7.

Økologisk melkeproduksjon. Youtube.com, 15.7.

CECILIE LØKKEN

Økologisk svineproduksjon. Youtube.com, 15.7.

MEDIEOPPSLAG

BERIT M. BLOMSTRAND

Håper enkel test kan forebygge sykdom og død hos lam. Norsk landbruk, 5.9.

Måling av råmelkskvalitet hos sau – et enkelt tiltak for å bedre lammehele. NLR-magasinet, 1.12.

MARTHA EBBESVIK

NORSØK: – Viktig for oss å komme med innspill.

Bondelaget, 11.3.

JUNI ROSANN E. JOHANSEN

Hatlevoll, M. Nordmenn vil ha mer ku-kalv-kontakt. Norsk landbruk, 23.1.

Hatlevoll, M. Tar med melkeroboten til sommerbeite. Bondebladet, 19.10.

Skjølsvold, S. Vil forske på bruk av trepellets som dyrestø. Trollheimsporten, 6.5.

INGVAR KVANDE

Får EU-midler til å løse gjødselutfordringer i Trøndelag. Bondebladet, 4.9.

Må være klar over faren for gassutvikling. Bondebladet, 25.9.

ANNE-KRISTIN LØES

Aktivister fortjener honnør, ikke harselas. Debattinnlegg i Nationen, 26.8.

Intervju om restråstoff fra havet til gjødsel. NRK Møre og Romsdal, «God morgon Møre og Romsdal», 19.9.

KIRSTY MCKINNON

Omtale av NORSØKS jorddekkforsøk med ull. Ren Mat, nr. 2

ANNIKEN FURE STENSRUD

Hva sier forskningen om 10 prosent økologisk? Kronikk, Nationen, 20.5.

EGNE ARRANGEMENT

ROSE BERGSLID

Ammeku og bærekraft. Workshop med NIBIO. Tingvoll gard, 11.3.

VEGARD BOTTERLI

Lokalmat Møre og Romsdals inspirasjonssamling. Ålesund, 25.2.

Norsk mat i krig og krise med Robert Mood. Tingvoll Økopark, 4.4.

Framtidsfiber – en ny start for norsk mote, tekstil og landbruk? Tingvoll Økopark, 31.10.

SUSANNE FRIIS PEDERSEN

Besøksdag på Tingvoll gard. Naturbruk Tingvoll videregående skole, 12.5.

Kjøkkenhagedagen. Tingvoll Økopark, 31.8.

Fagdag med skogshage og utegris*. For bønder, saksbehandlere og rådgivere, 18.-19.9.

SUSANNE FRIIS PEDERSEN & ANNIKEN FURE STENSRUD

Besøksdager på Tingvoll gard. Steinerskolen, Ålesund, 2.-3.9.

SARA HANSDOTTER

Diversitet for Økomat. Markdag med bønder og NLR-rådgivere. Produksjonsmangfold. Reppe Søndre, 21.8.

INGVAR KVANDE

Veileder sikker håndtering av biorest*. Med Biogass Norge, 30.9.

Solceller – produksjon, lagring og bruk. Teknologi og kostnadsstatus el-drevne landbruksmaskiner, TP Engros, Fagdag, Kristiansund, 21.10.

Erfaringer fra gårdsbaserte biogassanlegg*. Gårdsbiogass Norge, 2.12.

Bonden som partner ved etablering av industrielle biogassanlegg*. Gårdsbiogass Norge, 8.12.

ANNE-KRISTIN LØES & VEGARD BOTTERLI

Resirkulert gjødsel i kornåkeren? Markdag, Sunndal, 1.6.

KIRSTY MCKINNON

Gårdskompostering. Markdag i Surnadal med Maud Grøtta, Norsk Landbruksrådgiving, 6.10.

REIDUN POMMERESCHE & TATIANA RITTL

Jordhelse i praksis. Fagdager på tre gårder i samarbeid med Norsk Landbruksrådgiving og bønder.
• Levanger, 26.5.

• Stange, 11.6.

• Toten, 12.6.

Jordhelsevurdering av fangvekster i potetproduksjon – på gårder. Jordhelsedagen på Skjetlein vgs, Økouka 2025, 5.9.

Markdag fangvekster potet. Med Frode Grønmyr, Norsk Landbruksrådgiving. Sunndalspotet, Sunndal, 15.10.

ANNIKEN FURE STENSRUD

Inspirasjonssamling, for lokalmatprodusenter, kokker og reiselivsaktører. Eggen Restaurant, Åndalsnes, 25.2.

Økologisk kål – dyrking, produktutvikling og lokal verdiskaping*. Gårdbrukere i Møre og Romsdal. 4.12.

Kokk-bonde verkstad. Bro Kystgastronomi, Ålesund, 20.10.

TATIANA RITTL, INGVAR KVANDE & ANNE-KRISTIN LØES

Bruk av marine restråstoff i gjødsel. Bærekraftig grasproduksjon. Sirkulær bioøkonomi i praksis, med Norsk Landbruksrådgiving & Svanem biogass, Mære Landbruksskole, 27.5.

ARRANGERING AV KURS OG KONFERANSER

INGVAR KVANDE

Sikker håndtering av biorest, Testkurs, Sirk Norge, Oslo, 15.5.

KIRSTY MCKINNON & ANNIKEN FURE STENSRUD

Planlegging av skolehagen og oppal av småplanter*.

Digitalt skolehagekurs del 1, for ansatte i skoler og barnehager, 10.2.

Hagearbeid, plantevern og jord*. Digitalt skolehagekurs del 2, ansatte i skoler og barnehager, 5.5.

Høstarbeid i skolehagen – bruk av vekstene på skolekjøkkenet*. Skolehagekurs del 3, ansatte i skoler og barnehager, 8.9.

SENSOR – OG FAG-FELLEVVURDERINGER

MARTHA EBBESVIK

• Klagesensur februar 2025 for skriftlig hjemmeeksamen i emnet «Innføring i økologisk landbruk», Universitet i Innlandet.

• Evaluering av eksamensoppgaver i disse emnene ved Universitet i Innlandet:

Økologisk plantekultur, nettbasert kurs, vår 2025

Landbruk, miljø og samfunn, nettbasert kurs, vår 2025

• Sensor for konteeksamen juni 2025 i faget «Innføring i økologisk landbruk», Universitet i Innlandet.

• Sensor for bacheloroppgave september 2025 i faget «Agronomi», Universitet i Innlandet.

SISSEL HANSEN

• Stedlig veileder for doktorgradsstipendiat Kristian Nikolai Jæger Hansen med avhandlingen Management practices and farm characteristics; balancing production with environmental impact at Norwegian dairy farms, Aarhus Univeristet.

- Fagfelle vurdering, to artikler til Journal Nutrient cycling in Agroecosystems, Springer Nature.
- Evaluering av åtte skisser og tre fulle søknader for Agroecology partnership 2nd call, EU.

ANNE-KRISTIN LØES

Assisterende redaktør i Organic Agriculture (Springer Nature). Fagfelle vurdering for en artikkel i Plant and Soil. Vitenskapelig sakkyndig for evaluering av dosent (associate professor) ved Sveriges Landbruksuniversitet. Sensor for en masteroppgave ved NMBU.

KIRSTY MCKINNON

- Sensor, MSc, NMBU, Tittel på oppgave: Case: Circular Café. On-site food waste composting: Exploring transformation of food waste into resources in a Norwegian café.

TATIANA RITTL

- Fagfelle vurdering, en artikkel til Journal of Soil Science and Plant Nutrition, Springer Nature.
- Stedlig veileder for masteroppgave fra Løe, K.: «Nitrogen use efficiency and summer nitrous oxide emissions in a long term organic grass-clover ley system Implications of anaerobic digestion of cattle slurry on nitrogen management». Sveriges Landbruksuniversitet.
- Stedlig veileder for doktorgradsstipendiat Maximilian Koch (NORSØK).
- Stedlig veileder for doktorgradsstipendiat Johanna Zimmerman (RPTU-Tyskland).

ULIKE STAND

SUSANNE FRIIS PEDERSEN

Hagemarked. Hagebruksmuseet Dømmesmoen, Grimstad, 1.6.

CECILIE LØKKEN

Trøndelag Bondelags årsmøte. Stjørdal, 11.3.

Svin i 25. Gardermoen, 20.-21.11.

Fjellandbrukskonferansen. Oppdal, 13.11.

ANNIKEN FURE STENSRUD

Skolehagekonferansen. Sentralen i Oslo, 24.10.

VEGARD BOTTERLI & ANNIKEN FURE STENSRUD

Forskningstorget. Campus Kristiansund, 27.9.

Lokalmatmarked. Romsdalsmuseet, Molde, 28.9.

TURID STRØM

Landsmøte i Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Gardermoen, 15.11.

REPRESENTASJON

BERIT M. BLOMSTRAND

Representasjon av NORSØK ved Organic Innovation Days, Brussels, 3.11.

SARA HANSDOTTER

Representant for NORSØK i Regelverksutvalget for økologisk produksjon

Representant for NORSØK i IFOAM, Expert Group on Organic Youth

Representant for NORSØK på workshop «Constraints and opportunities for organic (in the Nordics and beyond)». Lund, Sverige, 28.5.

SISSEL HANSEN

Styremedlem i Jordforeningen

SOLVEIG JOHNSEN

Redaktør Norge for Organic Eprint

CECILIE LØKKEN

Økograppa i Møre og Romsdal, nedsatt av Statsforvalteren i Møre og Romsdal.

Organisasjonskomiteen for Nordic-Baltic scientific conference: Organics as a response to the urgent need for resilient food systems, 15.-17.6. Uppsala, Sverige i 2026

KIRSTY MCKINNON

Styremedlem NJF, norsk avdeling

TATIANA RITTL

Medlem av nasjonal referansegruppe for Horisont Europa (2024–2027)

TURID STRØM

NORSØKs representant i Norsk Økologisk Kontaktutvalg (NØK)

Medlem av forskningsforum Møre

NORSØKs representant i Landbruk- og matministerens og Landbrukets Økoløfts felles forum for økologisk jordbruk, Nasjonalt ressursgruppemøte

Medlem av fagrådet for Agriforsk

Styremedlem i Agritech Cluster

ATLE WIBE

Organisasjonskomiteen for Nordic-Baltic scientific conference: Organics as a response to the urgent need for resilient food systems, 15.-17.6., Uppsala, Sverige i 2026

Norsk senter for økologisk landbruk (NORSØK) er en privat, selvstendig stiftelse og et nasjonalt senter for tverrfaglig forskning og kunnskapsformidling for å utvikle økologisk landbruk. NORSØK bidrar med kunnskap for et mer bærekraftig samfunn. Fagområdene er økologisk landbruk og forbruk, miljø og bærekraft og fornybar energi.

Styret har hatt følgende sammensetning:

Styreleder:	Arne Magnus Aasen (Tingvoll kommune)
Nestleder:	Frank Dagfinn Madsøy (Statsforvaltaren i Møre og Romsdal)
Styremedlemmer:	Pål Farstad (Møre og Romsdal fylkeskommune) Bodhild Fjelltveit (Norges Bondelag/Norsk bonde og småbrukarlag) Anne Katrine Jensen (Økologisk Norge) Ingrid Olesen (Nofima) (Forskningsmiljø) Atle Wibe (ansatte NORSØK)
Varamedlemmer:	Andrea I. Almskår Bergem (Tingvoll kommune) Marianne Aas Halse (Statsforvalteren i Møre og Romsdal) Victoria Smenes (Møre og Romsdal fylkeskommune) Rebekka Bond (Norges Bondelag/Norsk bonde og småbrukarlag) Markus Lohne Hustad (Økologisk Norge) Pia Otte (Ruralis) (Forskningsmiljø) Vegard Botterli (Ansatte NORSØK)

Det er avholdt fire styremøter og behandlet 25 saker.

Forsknings- og utviklingsprosjektene og formidlingsaktiviteten er i all hovedsak gjennomført som planlagt.

Faglig aktivitet

NORSØK mottar tilskudd fra Landbruks- og matdepartementet. Midlene er brukt til muntlig og skriftlig kunnskapsformidling, bistand til myndigheter og andre organisasjoner, nettverksbygging ulike utrednings- og utviklingsprosjekt innen økologisk produksjon og forbruk og gjennomføring av konferanser og seminarer. Det ble i 2025 inngått intensjonsavtale mellom LMD og NORSØK hvor formålet er å nå målet om 10 % av jordbruksarealet i Norge skal være økologisk innen 2032.

I tillegg er det gjennomført FoU-aktivitet, formidlingsarbeid og utredninger i prosjekter som er finansiert av ulike prosjektmidler som er innvilget etter søknad. Jordkvalitet, resirkulering av organisk materiale til landbruket, klimagassutslipp fra husdyrgjødsel, restråstoff fra havet som gjødsel, bruk av fangvekster, karboninnhold i jord, plantehelse, dyrehelse, dyrevelferd, småskala hagebruk og bærekraft i økologisk jordbruk var tema for prosjekt gjennomført i 2025. Ved gjennomføring av prosjektene samarbeider NORSØK med næringslivet, regionale, nasjonale og internasjonale FoU-institusjoner, offentlig forvaltning, undervisningsinstitusjoner og ulike rådgivningsaktører.

I 2025 har NORSØK publisert 5 vitenskapelige artikler i tidsskrift med referee, 13 rapporter i egen rapportserie, 8 NORSØK-faginno, 10 informasjonsfilmer og podkaster og 67 populærvitenskapelige artikler for tidsskrift og nett. Det ble holdt 147 foredrag for ulike målgrupper regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

nalt. I tillegg er det gitt skriftlige bidrag til andre sine utgivelser, produsert postere og levert sensor- og refereretjenester.

NORSØK drifter nettstedet www.agropub.no, som har hovedfokus på praktiske råd og forskningsformidling angående hvordan en driver økologisk landbruk.

NORSØK har en betydelig aktivitet rettet mot barn og unge gjennom skolehage, aktivitets- og temadager. Tingvoll Økopark, NORSØK sin økologiske demonstrasjonshage og gardsdrifta brukes alle som formidlingsarenaer for ulike målgrupper.

Ansatte

Per 31.12.25 hadde NORSØK 24 ansatte med til sammen 21 årsverk. Av de ansatte har 2 personer professorkompetanse, 5 personer doktorgradskompetanse, 2 personer er PhD-studenter og 12 personer har mastergrad. Drift og administrasjon utgjør ca fire årsverk. Oppgaver innen regnskap, IKT og vask er hovedsakelig satt vekk til andre aktører. Gardsdrifta på Tingvoll gard er forpaktet bort til en gårdbruker som driver økologisk mjølkeproduksjon.

Arbeidsmiljø og likestilling

NORSØK har avtale om inkluderende arbeidsliv. Spørsmål angående arbeidsmiljø behandles i arbeidsmiljøutvalget som består av tillitsvalgte fra ulike fagforbund, verneombud og ledelsen i NORSØK. Arbeidsmiljøet vurderes som godt. Sykefraværet var i 2025 på 2,2 %.

Menn utgjorde 25 % av de ansatte. Institusjonen hadde kvinnelig leder. I styret var det 57 % kvinner.

Miljø

En kan ikke se at stiftelsens aktivitet har hatt negativ virkning på det ytre miljø.

Tingvoll Gards Venner

Vennegruppa bidrar til å støtte ulike aktiviteter i tilknytning til Tingvoll gard. I 2025 har Tingvoll gard sine venner bidratt med dugnader for vedlikehold av uteområdet, jobbet med å fjerne uønska plantearter på eiendommen Tingvoll gard, bidratt med plukking og luking av høymole på jordbruksarealet til Tingvoll gard og deltatt med frivillig arbeidsinnsats ved ulike arrangement i Tingvoll Økopark.

Økonomi

Omsetningen i 2025 er på kr 29 649 011. Før finansinntekter og utgifter viser driftsresultatet et overskudd på kr 552 323. Med finansinntekter og finansutgifter viser årets resultat et underskudd på kr 4 939 532.

Av inntektene er kr 9 972 000 tilskudd fra LMD. Kr 18 065 518 er prosjektinntekter fra ulike regionale, nasjonale og internasjonale kilder. Møre og Romsdal fylkeskommune er en viktig støttespiller for NORSØK. I 2025 mottok NORSØK et generelt tilskudd fra Møre og Romsdal fylkeskommune til faglig aktivitet på kr 1 500 000 i tillegg til økonomisk støtte til flere spesifikke prosjekt. Inntekter fra utleie av kontorer, arbeidskraft, bolig og diverse salg av varer og tjenester utgjør kr 1 611 493.

Totale driftskostnader er kr 29 096 688. Personalkostnadene utgjør 62 % av totale driftskostnader.

Sum egenkapital og gjeld er kr 36 461 739. Av dette utgjør egenkapitalen kr 22 472 961 som tilsvarer 61,6 % egenkapitaldekning.

Underskuddet er i balanseregnskapet ført som reduksjon i annen egenkapital.

Årsregnskapet for 2025 er satt opp under forutsetning av fortsatt drift. Det bekreftes at forutsetningen om fortsatt drift er til stede.

Framtidige oppgaver

Interessen for matproduksjon, fornybar energi, biologisk mangfold, klima og miljø er stor. Regjeringen har fastsatt et mål for økologisk landbruk; 10 prosent av jordbruksarealet skal være økologisk innen 2032. Landbruks- og matdepartementet har lagt fram en ny «Nasjonal strategi for økologisk jordbruk 2025-2032». NORSØK har en stor oppgave i å bidra til å gjennomføre tiltak for å nå målene i planen. NORSØK sin hovedoppgave er å skaffe og formidle kunnskap for å utvikle økologisk landbruk og bidra til kompetanseutveksling mellom konvensjonelt og økologisk landbruk.

Konkurransen om forskningsmidler er stor. En stor del av de norske forskningsmidlene kanaliseres gjennom EU sine ulike forskningsprogram. NORSØK må videreføre det gode samarbeidet med regionale, nasjonale og internasjonale fagmiljø både innen forskning, kompetanseformidling og næring innen konvensjonelt og økologisk landbruk.

NORSØK er i et generasjonsskifte. Det målrettede arbeidet for å rekruttere dyktige folk med relevant fagkompetanse og overføring av kompetanse mellom generasjoner må videreføres.

Tingvoll, 31.12.2025/27.05.2026

Dokumentet er elektronisk signert

Arne Magnus Aasen
Styreleder

Frank Dagfinn Madsøy
Nestleder

Pål Farstad
Styremedlem

Bodhild Fjelltveit
Styremedlem

Anne Katrine Jensen
Styremedlem

Ingrid Olesen
Styremedlem

Sara Hansdotter
Styremedlem

Turid Strøm
Daglig leder

REGNSKAP 2025

Resultatregnskap

	Note	2025	2024
Driftsinntekter			
Tilskudd og prosjektinntekter	1	28 037 518	30 334 678
Annen driftsinntekt	2	1 611 493	1 335 534
Sum driftsinntekter		29 649 011	31 670 211
Driftskostnader			
Prosjektkostnader		-4 800 702	-5 649 380
Personalkostnader	3, 4, 5	-18 045 055	-19 458 599
Avskrivning på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	6, 7	-1 035 745	-1 006 845
Annen driftskostnad		-5 215 186	-4 660 788
Sum driftskostnader		-29 096 688	-30 775 612
Driftsresultat		552 323	894 600
Finansinntekter			
Renteinntekt		152 175	48 403
Annen finansinntekt		36 310	34 001
Sum finansinntekter		188 485	82 404
Finanskostnader			
Nedskrivning av finansielle eiendeler	8	-5 400 000	0
Rentekostnad		-267 052	-303 322
Annen finanskostnad		-13 288	-3 469
Sum finanskostnader		-5 680 339	-306 791
Netto finans		-5 491 854	-224 387
Årsresultat		-4 939 532	670 212
Overføringer			
Overføringer annen egenkapital		-4 939 532	670 212
Sum overføringer		-4 939 532	670 212

Balanse

	Note	31.12.2025	31.12.2024
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Konsesjoner, patenter, lisenser, varemerker ol.	9	551 904	551 904
Sum immaterielle eiendeler		551 904	551 904
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	7	13 250 044	14 121 741
Maskiner og anlegg	7	193 895	76 517
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner, ol.	7	951 696	584 150
Sum varige driftsmidler		14 395 635	14 782 407
Finansielle anleggsmidler			
Aksjer i Tingvoll Økopark Eiendom AS	8	0	5 400 000
Andelskapital Allskog		9 500	9 500
Sum finansielle anleggsmidler		9 500	5 409 500
Sum anleggsmidler		14 957 039	20 743 811
Omløpsmidler			
Varer			
Prosjekter i arbeid		7 318 594	6 556 726
Sum varer		7 318 594	6 556 726
Fordringer			
Kundefordringer		3 144 429	5 794 630
Andre kortsiktige fordringer		236 797	439 463
Sum fordringer		3 381 226	6 234 092
Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd, kontanter og lignende		10 804 880	7 166 741
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		10 804 880	7 166 741
Sum omløpsmidler		21 504 700	19 957 559
SUM EIENDELER		36 461 739	40 701 371

Balanse

	Note	31.12.2025	31.12.2024
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Grunnkapital	10	200 000	200 000
Sum innskutt egenkapital		200 000	200 000
Opptjent egenkapital			
Skogfond	10	23 496	19 237
Annen egenkapital	10	22 249 465	27 188 996
Sum opptjent egenkapital		22 272 961	27 208 233
Sum egenkapital		22 472 961	27 408 233
Gjeld			
Annen langsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner	6	3 515 200	3 802 168
Sum annen langsiktig gjeld		3 515 200	3 802 168
Kortsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner		90	5 598
Leverandørgjeld		2 094 660	3 167 137
Skyldige offentlige avgifter		840 804	885 711
Annen kortsiktig gjeld		7 538 024	5 432 524
Sum kortsiktig gjeld		10 473 579	9 490 970
Sum gjeld		13 988 779	13 293 138
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		36 461 739	40 701 371

TINGVOLL, 27.05.2026

_____
Arne Magnus Aasen
styrets leder

_____
Frank Dagfinn Madsøy
styremedlem

_____
Anne Katrine Jensen
styremedlem

_____
Sara Hansdotter
styremedlem

_____
Ingrid Olesen
styremedlem

_____
Pål Farstad
styremedlem

_____
Bodhild Fjelltveit
styremedlem

_____
Turid Strøm
daglig leder

Dokumentet er elektronisk signert

Noter

Arten av virksomhet og hvor virksomheten drives

Stiftelsen Norsk senter for økologisk landbruk er en privat, selvstendig stiftelse og et nasjonalt senter for tverrfaglig forskning og kunnskapsformidling for å utvikle økologisk landbruk. NORSØK forvalter også Tingvoll gard, som skal drives som et økologisk gårdsbruk. NORSØK bidrar med kunnskap for et mer bærekraftig landbruk og samfunn. Fagområda er økologisk landbruk og matproduksjon, miljø og bærekraft og fornybar energi. Virksomheten drives hovedsakelig fra stiftelsens kontor- og fagmiljø i Tingvoll kommune, med aktiviteter og prosjekter rettet mot landbruksnæring og forbrukere nasjonalt.

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak. Selskapet kommer inn under regnskapslovens definisjon av små foretak, og Norsk Regnskapsstandard nr. 8 for små foretak er fulgt.

Inntektsføring

Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres. Andelen av salgsinntekter som knytter seg til fremtidige ytelser balanseføres som uopptjent inntekt ved salget og inntektsføres deretter i takt med levering av ytelsene.

Inntektsføring av prosjekttilskudd skjer i takt med forbruk av kostnader på prosjektet.

Leieinntekter av fast eiendom

Inntekter fra utleie av fast eiendom inntektsføres med den del av leieinntektene som gjelder leie innenfor regnskapsåret.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Anleggsmidler er eiendeler bestemt til varig eie eller bruk. Eiendeler som er knyttet til varekretsløpet er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer klassifiseres som omløpsmidler hvis de forfaller til betaling innen ett år etter transaksjonsdagen. Tilsvarende klassifiseres gjeld som kortsiktig hvis gjelden forfaller til betaling innen ett år. Langsiktig gjeld er gjeld som forfaller senere enn ett år etter transaksjonsdagen. Første års avdrag på langsiktige fordringer og langsiktig gjeld klassifiseres likevel ikke som omløpsmiddel og kortsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost. Varige anleggsmidler avskrives etter en fornuftig avskrivningsplan. Anleggsmidlene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld med unntak av andre avsetninger balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlenes levetid dersom de har antatt levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger kr 30 000. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet.

Datterselskap/tilknyttet selskap

Datterselskapet og tilknyttede selskaper vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet. Investeringen er vurdert til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig. Det er foretatt nedskrivning til virkelig verdi når verdifall skyldes årsaker som ikke kan antas å være forbigående og det må

anses nødvendig etter god regnskapsskikk. Nedskrivninger er reversert når grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Pensjonsforpliktelser

Selskapet har pensjonsavtale gjennom Statens Pensjonskasse og avtalen er en innskuddsplan som ikke medfører andre forpliktelser ut over innbetaling av årets premie. Årets premie beregnes på basis av lønn i samme periode. Årets betalte premie er bokført i resultatregnskapet.

Skatter

Selskapet er ikke eget skattesubjekt, slik at det ikke er ført opp skattekostnader i resultatregnskapet, og heller ikke betalbar skatt eller utsatt skatt i balansen.

Selskapet har ikke endret regnskapsprinsipp fra 2024 til 2025.

Note 1 - Tilskudd og prosjektinntekter

Tilskudd og prosjektinntekter består av følgende poster:

Oppdrags- og prosjektinntekter	18 030 375
Kunnskapsutviklingsmidler fra Landbruks- og matdep.	9 972 000
Sum tilskudd og prosjektinntekt	28 002 375
Intern inntektsføring EUprosjekter 2025	35 143
Tilskudd og prosjektinntekter totalt 2025	28 037 518

Note 2 - Annen driftsinntekt

	2025
Leieinntekter kontorer, boliger og anlegg utgjør kr	1 063 461
Grøftetilskudd	74 064

Note 3 - Antall årsverk

Antall årsverk sysselsatt i regnskapsåret:	22,35
--	-------

Note 4 - Lån og sikkerhetsstillelse til ledende personer, eiere med videre

Det er ikke gitt lån eller sikkerhetsstillelse til medlemmer av styrende organer.

Note 5 - Personalkostnader

Spesifikasjon av lønnskostnader	2025	2024
Lønn	14 903 927	15 532 627
Arbeidsgiveravgift	1 700 388	1 799 278
Pensjonskostnader	1 116 959	1 815 895
Andre relaterte ytelser	323 781	310 799
Sum	18 045 055	19 458 599

Note 6 - Pantstillelse

Som sikkerhet for mellomværende med lokal bank er avgitt følgende:

Pantsettelsler	2025	2024
Gjeld sikret med pant	3 515 200	3 802 168

Del av gjelden som forfaller til betaling mer enn fem år etter regnskapsårets slutt	2 080 360	2 367 328
Bokført verdi av varige driftsmidler	2025	2024
Bokført verdi av varige driftsmidler stillet som pant for denne gjelden	14 395 633	15 700 915

Note 7 - Varige driftsmidler/anleggsmidler

Varige driftsmidler	Driftsløsøre, inventar o.l	Maskiner og anlegg	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Sum
Anskaffelseskost pr 01.01	2 468 573	201 141	23 585 273	26 254 986
Tilgang i året	504 417	144 555	0	648 972
Avgang i året	0	0	0	0
Anskaffelseskost pr 31.12	2 972 990	345 696	23 585 273	26 903 958
Akkumulert av- og nedskrivninger 01.01	-1 884 424	-124 624	-9 463 533	-11 472 580
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12	-2 021 295	-151 801	-10 335 230	-12 508 325
Balanseført verdi pr 31.12	951 695	193 895	13 250 043	14 395 633
Årets av- og nedskrivninger	136 871	27 177	871 697	1 035 745
Økonomisk levetid	0 - 12	5 - 12	0 - 30	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	

Note 8 - Aksjer i Tingvoll Økopark Eiendom AS

Tilknyttet selskap:	Eierandel i %	Årsresultat	Balanseført EK 31.12
Tingvoll Økopark Eiendom AS	48,27 %	-663 649	9 528 363

Årsregnskapet for 2025 er ikke ferdigstilt enda, så tallene er fra 2024.

Nedskrivning av aksjer

Selskapet har i regnskapsåret foretatt nedskrivning av aksjer i Tingvoll Økopark AS med kr 5 400 000, fra bokført verdi kr 5 400 000 til kr 0. Nedskrivningen er gjennomført som følge av at verdifallet anses ikke å være forbigående, basert på usikkerhet om fortsatt drift i selskapet og usikkerhet om verdien av eiendommen.

Nedskrivningen er resultatført under finanskostnad i resultatregnskapet.

Note 9 - Immaterielle eiendeler

Melkevotet anskaffet i 2024 avskrives ikke.

Konto	2025	2024
Kjøp av melkevotet	551 904	551 904
Sum	551 904	551 904

Note 10 - Egenkapital

	Grunnkapital	Opptjent egenkapital	Sum
Egenkapital 31.12.2024	200 000	27 208 233	27 408 233
Årsresultat	0	-4 939 532	-4 939 532
Andre endringer	0	4 259	4 259
Egenkapital 31.12.2025	200 000	22 272 961	22 472 961

Til styret i Stiftelsen Norsk Senter For Økologisk Landbruk

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet til Stiftelsen Norsk Senter For Økologisk Landbruk.

Årsregnskapet består av: <ul style="list-style-type: none"> Balanse per 31. desember 2025 Resultatregnskap for 2025 Noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.	Etter vår mening: <ul style="list-style-type: none"> Oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og Gir årsregnskapet et rettviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2025, og av dens resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regler og god regnskapsskikk i Norge.
--	---

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av stiftelsen i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisionsberetninger>

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

BDO AS

Thomas Bjørseth
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Foto: Ingvar Kvande

Foto: Rosann Johansen

Foto: Rosann Johansen

Foto: Anne-Kristin Løes

Foto: Tatiana Rittl

Foto: Susanne Friis Pedersen

Norsk senter for økologisk landbruk

Gunnars veg 6
6630 TINGVOLL

+47 930 09 884
post@norsok.no
norsok.no